

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE**

Rektor: prof. Ing. Mikuláš Látečka, PhD.

FAKULTA EKONOMIKY A MANAŽMENTU

Dekan: prof. Ing. Peter Bielik, PhD.

Euro a slovenská ekonomika

Bakalárska práca

Katedra ekonomiky

Vedúci katedry: prof. Ing. František Kuzma, PhD.

Vedúci práce: Ing. Magdaléna Laurová, CSc.

Beáta Drábiková

Nitra 2008

ZUSAMMENFASSUNG

Der Eintritt der Slowakei in die Europäische Union den 1. Mai 2004 bedeutet für uns die Beendigung der ersten Etappe unserer Integration in die Struktur der hochentwickelten europäischen Nationen. Diese Struktur der Nationen, benannte die Europäische Union, bestehen in der Gegenwart aus der Integration der 27 Nationen, und die Integration ist der Erfolg der mehrjährigen Bemühung nach der Näherung der Nationalwirtschaften einzelnen Staaten.

Das Hauptziel der derzeitigen Europäischen wirtschaftlichen Gemeinschaft war die Aufrichtung der kompletten und stabilen wirtschaftlichen Währungsunion. Im Jahr 1979 entsteht das Europäische Währungssystem, das auf dem europäischen Währungs – Verrechnungseinser gegründet war. Dieser Verrechnungseinser hatte nur den komparative Charakter.

Anfang der 90. Jahren des vergangenen Jahrhundert die Europäische Union begann in die konkrete Gestaltung formen. Es so geworden bei der Unterschreibung den Maastrichtsvertrag den 7. Februar 1992. Dieser Vertrag trat in der Gültigkeit der 1. November 1993 bei und sie wird die verbindlichen Bedingungen für die Erfüllung der nominalen Konvergenzkriterien bestimmt, die jeder Mitgliedstaat der Europäischen Union erfüllen soll, der sich um Mitgliedschaft in der gemeinsamen Währungsunion bewerben will. Diese gemeinsame Montanunion wurde den 1. Januar 1999 entstand.

Unser Eintritt in die Montanunion ist schon bald unabwendbarer, weil den 7. Mai 2008 die Europäische Zentralbank machte den Konvergenzreport publik, in dem mitteilt, dass die Slowakische Republik alle angeforderte Kriterien erfüllt haben.

Endgültige entscheidet sich um den Eintritt in die eurozone im Juli dieses Jahres und dann wird unwiderruflich den fixierte Konversionkurs festgestellt.

Schlüsselwörter: die Europäische Union, die Näherung, die Währungsunion, das Europäische Währungssystem, der Verrechnungseinser, nominale Konvergenzkriterien, unwiderruflich fixierte Konversionkurs

ČESTNÉ VYHLÁSENIE

Čestne vyhlasujem, že som bakalársku prácu vypracovala samostatne, a že som uviedla všetku použitú literatúru súvisiacu so zameraním mojej bakalárskej práce.

Nitra.....

.....
podpis autorky

Touto cestou chcem vysloviť poďakovanie pani Ing. Magdaléne Laurovej, CSc. za pomoc, odborné vedenie a pripomienky pri vypracovaní mojej bakalárskej práce.

Nitra.....

.....
podpis autorky

POUŽITÉ OZNAČENIE

CPI – Index spotrebiteľských cien

ECB – Európska centrálna banka

EHS – Európske hospodárske spoločenstvo

EK – Európska komisia

ECU – Európska menová jednotka

EMU – Hospodárska a menová únia

ERM II – Mechanizmus výmenných kurzov II

ES – Európske spoločenstvá

ESCB – Európsky systém centrálnych bánk

EU – Európska únia

EUR – Euro

HDP – Hrubý domáci produkt

HICP – Harmonizovaný index spotrebiteľských cien

MF SR – Ministerstvo financií Slovenskej republiky

NBS – Národná banka Slovenska

OMO – Optimálna menová oblasť

PKS – Parita kúpnej sily

PZI – Priame zahraničné investície

SKK – Slovenská koruna

SR – Slovenská republika

ŠR – Štátny rozpočet

ŠÚ SR – Štatistický úrad Slovenskej republiky

OBSAH

ÚVOD.....	8
1 PREHĽAD O SÚČASNOM STAVE RIEŠENEJ PROBLEMATIKY.....	9
2 CIEĽ PRÁCE.....	16
3 METODIKA PRÁCE.....	17
4 VLASTNÁ PRÁCA.....	19
4.1 Nominálna a reálna konvergencia slovenskej ekonomiky.....	19
4.1.1 Kritérium cenovej stability.....	19
4.1.2 Kritérium fiškálneho vývoja.....	23
4.1.3 Kritérium stability výmenného kurzu.....	26
4.1.4 Kritérium dlhodobej úrokovej miery.....	28
4.1.5 Reálna konvergencia slovenskej ekonomiky.....	31
4.2 Činitele, ktoré sa môžu podieľať na zvyšovaní inflácie po vstupe Slovenskej republiky do eurozóny 1.1.2009.....	35
4.2.1 Predikcie rizík zrýchlenia nárastu inflácie v období začiatkov po prijatí eura.....	35
4.2.2 Predikcie rizík zrýchlenia nárastu inflácie z dlhodobejšieho hľadiska.....	39
4.3 Dopady eura na občana a jeho ochrana v čase vstupu SR do eurozóny.....	41
4.3.1 Duálne, t. j. podvojný zobrazovanie cien.....	41
4.3.2 Štátom kontrolované prepočítavanie regulovaných cien.....	45
4.3.3 Dostatočne dôkladná informačná kampaň zo strany štátu.....	45
4.3.4 Zainteresovanosť občana na vlastnej ochrane.....	48
4.3.5 Konkurencia na lokálnych trhoch.....	49
4.4 Dopady eura na podnikateľské subjekty a jeho implikácia na tento sektor.....	50
4.4.1 Prepočet cien tovarov a služieb podľa konverzného kurzu.....	50
4.4.2 Riziká z omeškania prípravy na prechod na jednotnú menu.....	50
4.4.3 Vzdelávacie aktivity.....	52
4.4.4 Prepočet a zaokrúhľovanie cien a položiek v účtovníctve.....	52
4.4.5 Prepočet základného imania a podielov na majetku.....	53
4.4.6 Konkurencia maloobchodníkov v prihraničných regiónoch.....	53
5 ZÁVER.....	55
6 POUŽITÁ LITERATÚRA.....	56
7 PRÍLOHY.....	60

ÚVOD

Vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie 1. mája 2004 sme zavřili prvú etapu našej integrácie do štruktúr vyspelých európskych národov. Táto štruktúra národov, nazvaná Európskou úniou, v súčasnosti pozostáva z integrácie 27 krajín, pričom táto integrácia je výsledkom niekoľkoročnej snahy o približovanie sa národných ekonomík jednotlivých štátov.

Rokom 1969 v Haagu bolo odsúhlasené hlavami členských štátov vtedajšieho Európskeho hospodárskeho spoločenstva vybudovanie úplnej a stabilnej hospodárskej a menovej únie. Prvým významným krokom k uskutočneniu stabilného európskeho spoločenstva bolo v marci 1979 vytvorenie Európskeho menového systému, ktorý bol založený na európskej menovej zúčtovacej jednotke ECU (European Currency Unit), pričom mala len porovnávací charakter.

Začiatkom 90. rokov minulého storočia sa už do konkrétnej podoby začala formovať terajšia Európska únia. Stalo sa tak podpísaním spoločnej Maastrichtskej zmluvy 7. februára 1992 a jej vstúpením do platnosti 1. novembra 1993. Maastrichtská zmluva obsahuje vytvorenie Európskej únie a pozostáva z Európskeho spoločenstva (predtým Európske hospodárske spoločenstvo) a z dvoch nových oblastí ďalšej spolupráce – zahraničnej a bezpečnostnej politiky, súdnictva a vnútorných záležitostí. Okrem týchto podmienok určila aj záväzné podmienky pre splnenie nominálnych konvergenčných kritérií, ktoré musí splniť každý členský štát Európskej únie, ktorý sa chce uchádzať o členstvo v spoločnej menovej únii, teda v tzv. eurozóne. Táto spoločná montánna únia bola vytvorená 1. januára 1999. K tomuto dátumu sa jej členmi stalo 11 krajín a v roku 2000 ju doplnilo Grécko, ktoré muselo splniť vstupné kritériá. Kvôli lepšiemu zžitiu sa s novou spoločnou menou, euro sa najskôr používalo len bezhotovostnej forme. Až od 1. januára 2002 už obiehala aj v hotovostnej forme vo všetkých 12 krajinách, pričom nahradilo pôvodné národné meny týchto krajín, ktoré boli postupne sťahované z obehu v priebehu prvého polroku 2002.

My sme sa ale rozhodli, podobne ako aj Slovinsko, zaviesť euro formou „veľkého tresku“, čo pre nás značí, že euro zavedieme do hotovostného i bezhotovostného obehu súbežne, pričom čas na sťahovanie našich slovenských korún z obehu bude podstatne kratší ako to bolo u krajín v 1. vlne vstupu do menovej únie. Toto všetko bude pre nás skúškou toho, ako sa naša krajina dokáže vysporiadať s takou rýchlou premenou.

Symbol jednotnej meny € bol vybratý po uvážení rozhodnutiach. Predstavuje písmeno gréckej abecedy „epsilon“, čo symbolizuje európsku civilizáciu a zároveň ide o

písmeno „E“, čo je chápané ako prvé písmeno z názvu „Európa“. Dve paralelné čary, ktoré prechádzajú stredom symbolu a pretínajú ho, symbolizujú silu a stabilitu jednotnej európskej meny.

Ibaže zavedením tejto jednotnej európskej meny - eura pre nás nič nekončí. Slovensko sa zaviazalo plniť nominálne konvergenčné kritériá aj po vstupe do eurozóny, čo znamená, že musíme byť schopní držať krok s vyspelými štátmi aj po vstupe do menovej únie. Náš vstup je už pravdepodobne neodvratiteľný, keďže 7. mája 2008 Európska centrálna banka zverejnila konvergenčnú správu, v ktorej oznamuje, že Slovensko splnilo všetky požadované kritériá pre vstup do spoločnej montánnej únie, dokonca v niektorých kritériách vykazuje ešte aj pozitívnu rezervu smerom k referenčnej hodnote.

Definitívne sa o vstupe Slovenskej republiky do eurozóny rozhodne v júli tohto roka na zasadnutí ministrov všetkých členských krajín Európskej únie a následne bude už neodvolateľne stanovený zafixovaný konverzný kurz, ktorým sa budú prepočítavať slovenské koruny na eurá. Ak všetko prebehne podľa očakávaní, Slovensko vstúpi do menovej únie 1.1.2009.

1 PREHĽAD O SÚČASNOM STAVE RIEŠENEJ PROBLEMATIKY

Vytvoreniu jednotnej Hospodárskej a menovej únie predchádzalo založenie Európskej únie Maastrichtskou zmluvou, pričom táto zmluva v sebe zahŕňa všetky oblasti spolupráce, vrátane snahy o postupné zblížovanie hospodárskych politík členských štátov EÚ, pričom toto zblížovanie je podmienkou k začleneniu do HMÚ.

Ako píšú vo svojej publikácii **Janků, M. - Svobodová, A. (1999)**, založenie EÚ Zmluvou o EÚ podpísanou vedúcimi predstaviteľmi členských štátov 7. 2. 1992 v Maastrichte (Maastrichtská zmluva), ktorá vstúpila do platnosti 1.11.1993, bola vytvorená Hospodárska a menová únia. Sama seba označuje „ako nový stupeň pri uskutočňovaní stále užšej únie národov Európy“. Zmluva o EÚ vytvorila nové právomoci pre inštitúcie Európskeho spoločenstva, zakotvila princíp subsidiarity (EÚ a jej inštitúcie konajú len vtedy, ak je ich akcia na úrovni EÚ účinnejšia ako akcia na národnej alebo miestnej úrovni). Významné je hlavne to, že bolo zavedené občianstvo Únie a stanovená jeho jednotná mena, európska menová jednotka ECU.

Ako je ukotvené v **Amsterdamskej zmluve (1999)**, úlohou Spoločenstva je vytvorenie spoločného trhu a hospodárskej a menovej únie uskutočňovaním spoločnej politiky...podporovať harmonický, vyvážený a trvalo udržateľný rozvoj hospodárskeho života, vysokú úroveň zamestnanosti a sociálnej ochrany, rovnaké postavenie mužov a žien, trvalo udržateľný a neinflačný rast, vysoký stupeň konkurencieschopnosti a konvergenie ekonomickej výkonnosti, vysokú úroveň ochrany a zlepšovania kvality životného prostredia, zvyšovanie životnej úrovne a kvality života, ako aj hospodársku a sociálnu súdržnosť a solidaritu medzi členskými štátmi.

R. Schuman (1999) sa vyznáva, že dôsledkom vzájomnej európskej závislosti je, že šťastný alebo nešťastný údel jedného národa nemôže nechať ostatné národy ľahostajnými. Rozmýšľajúci Európan sa nemôže škodoradostne tešiť z nešťastia svojho suseda, všetci sme spojení spoločným osudom v dobrom i zlom.

JANKŮ, M. - SVOBODOVÁ, A. 1999. Evropská unie: Evropské právní prostředí. Praha: Computer Press, 1999, 139 s. ISBN 80-7226-197-5.

ŠÍBL, D. 1999. Európska únia – od Schumanovej deklarácie k Amsterdamskej zmluve. Bratislava: Eurounion, 1999, 52 s. ISBN 80-889-84-06-8.

Zlý, B. (1997) vyjadruje názor, že EÚ vytvorená podpísaním Maastrichtskej zmluvy z dňa 7.2.1992, ktorá vstúpila do platnosti 1.11.1993, znamená zásadné prehĺbenie ekonomickej integrácie prechodom k hospodárskej a menovej únii i prekročenie dimenzií ekonomickej integrácie prechodom k prvým krokom k politickej integrácii členských štátov, napr. uplatnením spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky, zavedením občianstva Únie, spoluprácou v oblasti justície a vnútorných vecí.

Šíbl, D. (1998) vyslovuje, že hospodárska a menová únia znamená vlastne zavŕšenie procesu ekonomickej a menovej integrácie, vytvorenie spoločného hospodárskeho územia. Jej budovanie je nesmierne zložité, pretože predpokladá prekonať viaceré prekážky, ktoré pôsobia dezintegračne:

- rozdiely v stupni hospodárskeho, najmä priemyselného rozvoja medzi jednotlivými členskými krajinami,
- odlišné tendencie ekonomického vývoja jednotlivých členských krajín (dynamiku inflácie, rozličnú úroveň a štruktúru priemyslu, zamestnanosti a pod.) a s tým súvisiace rozdielne tendencie v ekonomickom myslení,
- rozdielne národné, právne, daňové, finančné systémy,
- odlišné národné systémy regulovania ekonomiky,
- rozdielnu konkurenčnú schopnosť členských krajín,
- rozličnú úlohu národných mien v medzinárodných platobných vzťahoch,
- odlišné vnútropolitické podmienky,
- odlišný zahranično-politický význam a moc jednotlivých členov, ktorý sa premieta do vzťahov s vonkajším svetom.

Aby uchádzačský štát mohol byť plnoprávne začlenený medzi ostatné členské štáty eurozóny, musí nastaviť parametre svojej ekonomiky tak, aby bola schopná priblížiť sa parametrom ekonomík štátov eurozóny. V podstate ide o splnenie náročných ekonomických kritérií, t. j. o dosiahnutie nominálnej konvergencie.

ZLÝ, B. 1997. Evropská unie a integrační procesy od A až do Z. Ostrava: MONTANEX, a. s., 1997, 107 s. ISBN 80-85780-86-0.

ŠÍBL, D. 1998. Európska únia. Bratislava: Sprint, 1998, 188 s. ISBN 80-88848-05-9.

D. Šíbl (1998) je názoru, že také problémy ako nezamestnanosť, inflácia a nízke tempo rastu boli dlho iba národnými problémami; na tejto úrovni sa ukázali neriešiteľnými. Riešenie ponúka spoločná európska akcia, ktorá vylepšuje fungovanie európskej ekonomiky a prispieva k sociálnej spravodlivosti. Európa bez vnútornej súdržnosti si nemôže uchovať svoju ekonomickú a politickú nezávislosť na zvyšku sveta, obnoviť svoj vplyv vo svete a obnoviť svoju úlohu vo svetovej politike.

Menová politika bola chápaná ako „katalyzátor pre nevyhnutnú konvergenciu hospodárskej politiky“, uvádza **Weidenfeld, W. (1997)**, čo znamenalo súbežnosť hospodárskej a menovej integrácie. Hospodárska a menová únia znamená neodvolateľne stanoviť vzájomné menové kurzy mien členských štátov a zaviesť jednotnú menu. V snahe zaistiť spoločnú menovú politiku, budú do hospodárskej a menovej únie prijaté len tie krajiny, ktoré splnia tieto podmienky:

- členské štáty musia vylúčiť nadmerný vládny deficit. Ročný deficit štátneho rozpočtu nesmie prekročiť 3 % hrubého domáceho produktu, zahraničné zadĺženie nesmie prekročiť 60 % hrubého domáceho produktu,
- inflácia môže prekročiť priemernú mieru inflácie dosiahnutú v troch členských štátoch s najnižšou mierou inflácie v predchádzajúcom roku maximálne o 1,5 %,
- dlhodobá úroková miera môže prekročiť priemer dosiahnutý v troch členských krajinách s najnižšou mierou inflácie maximálne o 2 %,
- členská krajina sa musí zúčastňovať na Európskom menovom systéme, dodržiavať v jeho rámci povolené fluktučné rozpätie (+/- 15 % od centrálnej parity), aspoň počas posledných dvoch rokov neinicovať devalváciu svojej meny.

Hlavným dôvodom, prečo sa občania Slovenska boja príchodu eura, sú obavy z neúmerného zdražovania, t. j. z rýchle sa dvíhajúcej cenovej hladiny. Niektorí autori vyslovujú názor, že prechod na euro je vlastne len technickou operáciou, avšak aj napriek tomu existujú isté riziká rastu inflácie.

ŠÍBL, D. 1998. Európska únia – naša brána do 3. tisícročia. Bratislava: Ekonóm, 1998, 96 s. ISBN 80-225-1029-7.

WEIDENFELD, W. – WESSELS, W. 1997. Európa od A do Z: Sprievodca európskou integráciou. Brusel: Európska komisia, 1997, 272 s. ISBN 80-88848-40-7.

Podľa guvernéra NBS **Ivana Šramka (2006)** obavy zo zdražovania po zavedení jednotnej meny euro na Slovensku nie sú opodstatnené. Podľa neho skúsenosti z krajín, ktoré prijali euro, hovoria buď o žiadnom alebo minimálnom vplyve rastu cien na zvyšovanie výdavkov domácností a na infláciu.

Vyslovuje názor, že v roku vstupu do eurozóny môže dôjsť k rastu cien, ale rozhodne nie z dôvodu zavedenia eura, ale z dôvodov, ktoré by zdraženie spôsobili aj v prípade, keby Slovensko jednotnú menu neprijalo. Podľa viacerých prieskumov zavedenie eura podporuje viac ako polovica slovenskej verejnosti. Minuloročný prieskum Európskej komisie Eurobarometer zaznamenal 72 % - tnú podporu a podľa agentúry Medián Sk bolo za vstup do eurozóny 56 % opýtaných.

Komínková, Z. (2005) je názoru, že samotná zmena meny v zásade neobsahuje stimuly na zvyšovanie cien. Napriek tomu jestvuje niekoľko kanálov, prostredníctvom ktorých môže pri menovej konverzii dôjsť k zrýchleniu inflácie. Sú to:

- implementačné náklady,
- rekalkulácia, tzv. menu nákladov,
- zaokrúhľovanie na novú atraktívnu cenu v eurách,
- nesprávne vnímaná inflácia obyvateľstvom.

Gerdesmeier, D. (2005) sa vyjadruje, že ak nedochádza k inflácii ani deflácií, teda keď ceny v priemere počas dlhšieho obdobia nerastú ani neklesajú, ale zostávajú stabilné, hovoríme o cenovej stabilite. Dôležité je rozlišovať medzi zmenami cien jednotlivých tovarov a služieb a pohybom celkovej cenovej hladiny. V trhovej ekonomike nie sú časté zmeny jednotlivých cien ničím nezvyčajným. Stabilita všeobecnej hladiny cien však môže byť zachovaná aj v prípade výrazných zmien jednotlivých cien, pokiaľ sa rast a pokles cien jednotlivých tovarov navzájom vykompenzuje tak, že sa celková cenová hladina nezmení.

TASR 2006. Euro nám neublíži. 2006 [cit. 2006-10-25],
<http://aktualne.centrum.sk/ekonomika/clanek.phtml?id=296830>.

KOMÍNKOVÁ, Z. 2005. Inflačné riziká zavedenia eura v SR a ako im čeliť. In Biatic, 2005, č. 6-7, s. 2, ISSN 1335-0900.

GERDESMEIER, D. 2005. Cenová stabilita: Prečo je dôležitá aj pre Teba? Frankfurt n. M.: ECB, 2005, 90 s. ISBN 92-9181-795-3.

Tak, ako sú zástancovia eura, existujú aj jeho odporcovia. Je to z dôvodu, že každý subjekt posudzuje vhodnosť eura ako národnej meny na základe toho, aké prínosy, resp. aké straty mu nová mena prinesie. Pravdou je však fakt, že neexistuje subjekt, ktorému by euro prinieslo len samé prínosy alebo naopak len samé negácie. Ale ja osobne pod vplyvom dostatočného množstva naštudovanej literatúry zastávam názor, že zo zavedenia eura môže naša krajina vo veľkej miere profitovať, aj keď začiatky zavedenia eura budú ako pre občanov, tak aj pre podnikateľské subjekty miernou zaťažujúcou skúškou.

Ako sa vyjadrila **šéfka eurovýboru VÚB Elena Kohútiková**, po prechode na euro sa všetky hodnoty v slovenských korunách prerátajú konverzným kurzom na euro a slovenská koruna zanikne, takže už nebudeme mať kurz slovenskej koruny k euru. To však neznamená, že sa zmrazí dobiehanie vyspelých krajín Európy. Podľa nej sa vyššia produktivita práce prejaví v raste ekonomiky a miezd. Čiastočne sa vyšší rast ekonomiky a dobiehanie môže prejavíť v mierne vyššej inflácii – podľa prepočtov by tento dosah do inflácie mal znamenať 1 – 1,5 percentuálneho bodu. Je to spôsobené tým, že budú dobiehať i ceny predovšetkým v oblasti služieb, tak, ako budú rásť naše mzdy. Vyslovuje mienku, že náš ekonomický rast počas najbližších 20 rokov bude s eurom približne o 20 % vyšší než bez neho. To znamená, že náš ekonomický rast bude s eurom v priemere ročne o percento vyšší ako bez neho.

Zavedenie eura povedie k viacerým pozitívnym aj negatívnym vplyvom na ekonomiku. Vzhľadom na význam podnikovej sféry v ekonomike SR väčšina výhod zavedenia eura bude realizovaná práve v podnikoch. Podľa **Odboru výskumu NBS (2006)** v krátkodobom horizonte prinesie zavedenie eura podnikom úsporu predovšetkým z odstránenia transakčných nákladov a odstránenia volatility výmenného kurzu. V strednodobom horizonte sa zavedenie eura prejaví vo zvýšenom príleve zahraničných investícií a v raste zahraničného obchodu.

Popri prevažnej účasti podnikového sektora na realizácii výhod, podnikový sektor bude zároveň tou sférou hospodárskeho života SR, ktorá bude znášať väčšinu nákladov na zavedenie eura. Pôjde predovšetkým o jednorázové technické a organizačné náklady na

KOHÚTIKOVÁ, E. 2008. Kurz eura sa nikdy nezmení? In Život, 2008, č. 20, s. 86. ISSN 0139-6323.

ODBOR VÝSKUMU NBS 2006. Odhad možných vplyvov zavedenia eura na podnikateľský sektor. Bratislava: NBS, 2006, 57 s.

menovú konverziu. V dlhodobom horizonte možno hovoriť aj o možnom zvýšení konkurenčného tlaku na podnikateľov vyplývajúceho z vyššej transparentnosti cien v rámci medzinárodného obchodu a nepriamom negatívnom vplyve z vyššej volatility niektorých makroekonomických ukazovateľov po strate vlastnej menovej politiky v SR.

Veľa významných ekonómov je proti jednotnej menovej únii v tom prípade, pokiaľ veľa krajín v tomto spoločenstve vykazuje značnú neprispôsobivosť na rôzne reakcie a vychýlenia v trhovej ekonomike. Niektorí autori zastávajú mienku, že do potenciálnej menovej únie by sa mali zoskupovať len štáty s podobnými symetrickými šokmi alebo krajiny, ktoré disponujú schopnosťou absorbovať asymetrické šoky. Avšak iní autori sú názoru, že postupným nastavením ekonomiky prístupujúceho štátu, t. j. splnením konvergenčných kritérií, je riziko asymetrických šokov oveľa nižšie, a tým aj schopnosť prispôsobivosti oveľa vyššia.

De Grauwe (2004) zastáva teóriu, že podstatou teórie optimálnej menovej oblasti je, že krajiny alebo regióny, ktoré zažívajú vysokú divergenciu outputu a rastu zamestnanosti, potrebujú vysokú flexibilitu na ich pracovných trhoch, ak chcú profitovať z monetárnej únie a ak chcú zabrániť veľkým problémom pri prispôbovaní sa. O čo je väčší stupeň reálnej divergencie, o to väčšia je potreba flexibility na pracovnom trhu pre umožnenie vytvorenia bezproblémovo fungujúcej monetárnej únie. Podľa neho dôležitým zdrojom asymetrických šokov je pokračujúca existencia národných štátov s ich nezávislou výdavkovou a daňovou politikou a s ich špecifickými ekonomickými inštitúciami. V zmysle zníženia asymetrických šokov bude potrebná politická koordinácia a modernizácia inštitúcií.

Hovorí, že je nepravdepodobné, že celá EÚ vytvorí optimálnu menovú úniu. Nie všetky krajiny majú záujem vzdať sa svojej meny a vstúpiť do EMU. Analýza nákladov a prínosov znamená, že monetárna unifikácia v Európe vo vyššej miere sadne ekonomickým záujmom viacerých krajín, ak postupuje rôznou rýchlosťou, t. j. ak nejaká krajina cíti, že momentálne nie je v jej záujme vstúpiť do EMU, má možnosť svoj vstup oddialiť. Z dlhodobého hľadiska je monetárna únia atraktívnym prínosom pre väčšinu, ak nie pre všetky krajiny EÚ.

Teóriu menovej oblasti rozoberá aj **Gertler, P. (2003)**, pričom jeho verzia tlmočí, že krajiny môžu bezpečne zafixovať svoju monetárnu politiku v prípade, ak sú faktory mzdovej úrovne a pracovnej sily flexibilné a teda šoky sú symetrické. Cezhraničná migrácia pracovnej sily alebo flexibilná úprava mzdovej a cenovej úrovne v takomto prípade vykompenzuje ekonomický šok a obnoví vnútornú ekonomickú rovnováhu v krajine. Eliminuje sa tak hlavná nevýhoda vyplývajúca z integrácie do menovej únie, a to strata menovej politiky danej krajiny.

V súčasnosti už hospodársky cyklus Slovenska vykazuje určitú mieru synchronizácie s hospodárskym cyklom eurozóny. **Lalinský, T. - Šuster, M. - Zeman, J. (2007)** tvrdia, že ponukové šoky sú tiež čiastočne zladené a ich synchronizácia sa zvyšuje. Podľa nich vplyvom štrukturálnych reforiem boli dopytové šoky na Slovensku v porovnaní s dopytovými šokmi v eurozóne donedávna asymetrické. Hovoria, že na základe skúseností z krajín eurozóny možno očakávať, že po zavedení eura sa stanú dopytové šoky symetrickejšími.

Ako sa môžeme dočítať vo vyjadrení **Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru (2006)**, otázky vstupu do eurozóny sa tradične hodnotia pomocou analýzy nákladov a prínosov, ktorá sa v mnohom opiera o teóriu optimálnej menovej oblasti. Výsledná bilancia má ukázať, či menová únia bude pre prístupujúcu krajinu čistým prínosom a prispeje k zvýšeniu blahobytu.

Súčasní členovia eurozóny nespĺňajú kritériá teórie optimálnej menovej oblasti. Podľa tohto stanoviska po jej rozšírení o desať, prípadne i viac nových členov, dôjde totiž k zvýšeniu heterogenity menovej únie ako celku. Jednotná menová politika sa tak stane pre členské krajiny ešte menej vyhovujúcou.

Prijatie jednotnej meny je optimálne pre krajiny, ktoré sú vystavené symetrickým šokom alebo ktoré majú mechanizmus absorpcie asymetrických šokov. Na asymetrické šoky v jednotlivých krajinách eurozóny nemôže, prirodzene, reagovať jednotná menová politika ECB, ktorej primárnym cieľom je cenová stabilita v menovej únii.

GERTLER, P. 2003. Aplikčné aspekty teórie optimálnej menovej oblasti na Európsku menovú úniu. In International Business Cooperation, 2003, č. 2, s. 28, ISSN 1336-2828.

LALINSKÝ, T. - ŠUSTER, M. - ZEMAN, J. 2007. Konvergenci, synchronizácia cyklov a symetria šokov. In Biatec, 2007, č. 7, s. 2-9. ISSN 1335-0900.

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR 2006. Rozšírenie európskej menovej únie, ECO 161: Zborník z konferencie. Brusel: Európsky hospodársky a sociálny výbor, 2006. s. 5-7.

2 CIEĽ PRÁCE

Euro je spoločnou menou eurozóny od 1. januára 2002. Ak prirátame aj Slovinsko, ktoré zavedlo euro 1. januára 2007, v súčasnosti používa euro ako svoju národnú menu 317 miliónov Európanov v trinástich krajinách eurozóny. Ak sa nám naplnia naše očakávania, Slovensko sa 1. 1. 2009 stane v poradí štrnástou krajinou eurozóny, ktorá prijala euro ako svoje zákonné platidlo.

Hlavným cieľom mojej bakalárskej práce je posúdenie plnenia náročných konvergenčných kritérií v rokoch 1998 – 2007, pričom každé maastrichtské kritérium je podrobne vysvetlené a objasnené. Zamerala som sa na definovanie príčin, prečo sa dané ukazovatele vyvíjali v rôznych uvedených rokoch práve týmto smerom. Analýza skúmala, čo zapríčinilo dané zmeny a ako rýchlo sa s nimi ekonomika bola schopná vysporiadať.

Jedným z parciálnych cieľov bolo posúdenie inflačných rizík súvisiacich so zavedením jednotnej meny. Analyzovala som možné predikcie vývoja inflácie v krátkodobom, ale i dlhodobom horizonte, pričom jej nepriaznivý vývoj by mal negatívny dopad na slovenskú ekonomiku, a tým aj na slovenské obyvateľstvo.

V nadväznosti na tento cieľ som určila možné dopady zavedenia eura na slovenského občana, ako aj možnosti, ako sa môže chrániť pred ich nepriaznivými dôsledkami. Tiež som uviedla rady a ďalšie osvedčené skúsenosti z iných krajín, ktorými si výrazne môže občan sám uľahčiť prechod na cestu k euru.

V poslednom čiastkovom cieli som, samozrejme, analyzovala i dopady eura na samotné slovenské podnikateľské subjekty, pričom i pri nich som zosumarizovala možné dôsledky eura na ich podnikateľskú činnosť. Zároveň som načrtla rôzne možnosti a odporúčania, ktoré môžu pri konverzii na novú menu efektívne využívať.

3 METODIKA PRÁCE

Metodiku bakalárskej práce som si určila postupným spôsobom. Moja práca si vyžiadala rozdelenie do niekoľkých osobitných častí.

V prvej kapitole som uviedla prehľad názorov súčasných autorov na moju tému, pričom som uprednostnila „zlatú strednú cestu“, t. j. uviedla som pozitívne i negatívne názory ohľadom jednotnej meny eura. Zdrojmi pre toto zosumarizovanie pohľadov boli odborné ekonomické publikácie, ktoré pochádzajú od domácich i zahraničných autorov. Tieto podklady som nachádzala v tlačovej i elektronickej forme.

V druhej kapitole som si najskôr vytýčila hlavný cieľ mojej práce, pričom som mu postupne prispôbovala ďalšie parciálne ciele.

Metodický postup ohľadom spôsobu a priebehu vypracovávanía témy je zakomponovaný v tretej kapitole.

Štvrtá kapitola zahŕňa moju kompletnú vlastnú prácu, pričom mojím hlavným cieľom bolo posúdiť, ako naša krajina napredovala v plnení konvergenčných kritérií v priebehu rokov 1998 – 2007. Musela som si vyhľadať vhodné prostriedky, cez ktoré by sa mi podarilo dosiahnuť dostatočne podrobnú analýzu o tomto dlhodobom vývoji. Mojimi hlavnými „pomocníkmi“ sa stali predovšetkým Eurostat, NBS, ECB a Európska komisia.

Jedným z mojich parciálnych cieľov bolo zhodnotenie inflačných rizík v krátkodobom i dlhodobom horizonte, ktoré majú hlboký súvis so zavedením jednotnej meny. Na toto zhodnotenie som využila literatúru s odbornými poznatkami, ktoré sa zaoberali problematikou jednotnej meny i s jej už prebehnutou aplikáciou na terajšie členské štáty eurozóny.

Na zhodnotenie inflačných rizík mi nadväzuje ďalší čiastkový cieľ, ktorým som poukázala na možné dopady zavedenia eura na slovenského občana. Tým, že už som mala zhodnotenú potenciálne inflačné riziká, mohla som ich využiť a potenciálne aplikovať aj ich dopad na slovenského občana. Hlavnými zdrojmi na posúdenie týchto dopadov boli opatrenia Národného plánu zavedenia eura v SR, pričom vláda vypracovala aj plán odporúčaní, ktoré môžu ochrániť nášho občana pred nepriaznivými dôsledkami eura. Tiež som využila rady, ktoré odporúča Európska komisia, keďže 13 krajín eurozóny už má zabsolvovaný prechod na euro.

Posledný parciálny cieľ, ktorý som si vytýčila, bolo spracovanie reálnych dopadov na naše podnikateľské subjekty. Prioritným prostriedkom na dosiahnutie tohto cieľa boli

rôzne príručky Európskej komisie, pričom som využila aj plánované opatrenia Národného plánu zavedenia eura v SR.

4 VLASTNÁ PRÁCA

4.1 Nominálna a reálna konvergencia slovenskej ekonomiky

EÚ stanovila Maastrichtské kritériá ako pôvodné podmienky vstupu zakladajúcich členov do eurozóny. Ak ich členský štát dodržiava, vyznačuje sa dostatočnou mierou stabilnej a trvalo udržateľnej ekonomiky. Tieto kritériá ustanovuje Maastrichtská zmluva, ktorá bola podpísaná v roku 1992 a neskôr bola revidovaná o Amsterdamskú zmluvu v roku 1997.

Ak chce uchádzačský štát vstúpiť do eurozóny, musí si uvedomiť, že splnenie týchto kritérií je dlhá a náročná cesta, obzvlášť v transformujúcich sa ekonomikách. Ide predovšetkým o udržanie optimálnej cenovej hladiny, rozumné hospodárenie štátu s verejnými financiami, o dlhodobú úrokovú mieru, ktorá je vyjadrená v stabilite cien a v neposlednom rade o stabilitu skutočnej konvergenencie, čím sa rozumie rovnovážny výmenný kurz, pri ktorom je vláda schopná riadiť ekonomiku bez uchýlenia sa k znehodnoteniu meny.

4.1.1 Kritérium cenovej stability

Samotné kritérium má obrovskú a dá sa povedať aj najväčšiu váhu spomedzi všetkých štyroch kritérií. Keďže aj naša krajina mala problémy s udržaním všeobecne nastavenej cenovej hladiny, uvažovalo sa aj o alternatívnej možnosti, t. j. o neprijatí Slovenska do eurozóny k 1. 1. 2009.

Nízka inflácia a udržanie jej mierneho rastu patrili k hlavným podmienkam pozvánky Slovenska do Eurozóny. Avšak aj napriek tomu, že sme prísne ekonomické podmienky splnili, neistota ohľadne schopnosti udržania nízkeho rastu spotrebiteľských cien bola pre nás jedinou hrozbou, ktorá nám mohla zamedziť vstup medzi ostatné krajiny eurozóny.

7. mája 2008 Európska komisia na základe uvedenej Konvergenčnej správy ECB odporučila Slovensku zavedenie eura a podľa nej sa rast cien v krajine postupne spomalí, ako sme to mohli vidieť v krajinách, ktoré vstúpili do eurozóny v 1. vlne. Naproti tomu Európska centrálna banka, ktorá je prioritná v otázkach cenovej stability, vidí vo vývoji cien väčšie prekážky. Definitívne rozhodnutie však padne až na zasadnutí ministrov financií v júli, keď únia tiež rozhodne o konverznom kurze, ktorým sa budú prerátavať koruny na euro.

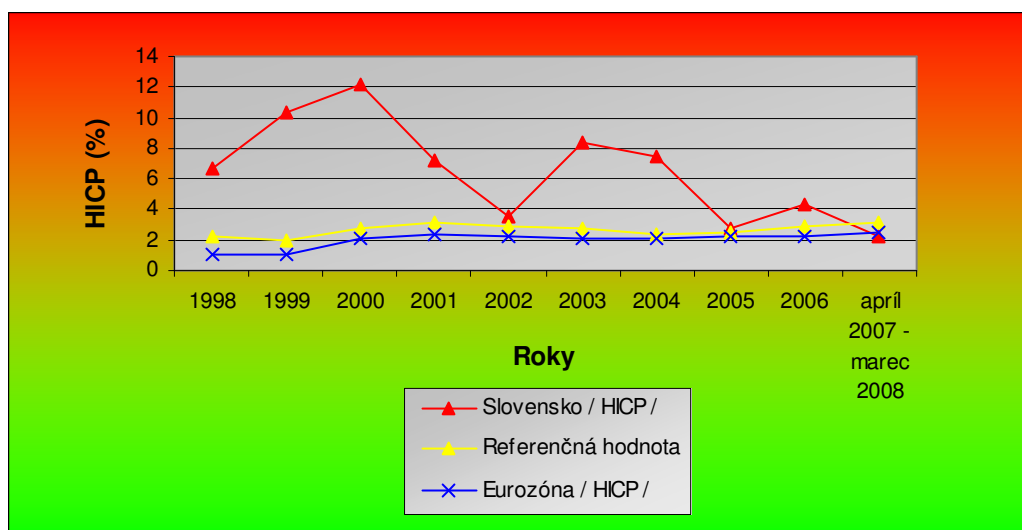
Kritérium cenovej stability je zakotvené v článku 121 ods. 1 Maastrichtskej zmluvy. Aby členský štát splnil toto kritérium, musí dosiahnuť vysoký a trvalo udržateľný stupeň cenovej stability. Keď to spresníme, ide o takú priemernú mieru inflácie v členskom štáte, ktorá počas posledného roka neprekročila mieru inflácie štátov s najnižšou infláciou o viac ako 1,5 %. Inflácia sa môže merať indexom spotrebiteľských cien / CPI/ na porovnateľnom základe, pri ktorom sa zohľadnia rozdiely medzi meraniami inflácie v jednotlivých členských štátoch. Na zlepšenie vypovedacej schopnosti CPI, bol v rámci EÚ vypracovaný harmonizovaný index spotrebiteľských cien / HICP /.

Tabuľka 1 Vývoj HICP a referenčnej hodnoty v SR a v eurozóne

Hodnotenie	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	apríl 2007 - marec 2008
Slovensko / HICP /	6,7	10,4	12,2	7,2	3,5	8,4	7,5	2,8	4,3	2,2
Referenčná hodnota	2,2	2	2,8	3,2	2,9	2,8	2,4	2,5	2,9	3,2
Eurozóna / HICP /	1,1	1,1	2,1	2,3	2,2	2,1	2,1	2,2	2,2	2,5

Zdroj: Eurostat, Convergence report 2008

Graf 1 Vývoj HICP a referenčnej hodnoty v SR a v eurozóne

Zdroj: Eurostat, Convergence report 2008

Priemerná dvanásťmesačná miera inflácie HICP na Slovensku v referenčnom období od apríla 2007 do marca 2008 dosiahla 2,2 %, čo je výrazne pod referenčnou hodnotou kritéria cenovej stability 3,2 %. Hranica pre cenovú stabilitu je vypočítaná neváženým aritmetickým priemerom, ktorý zahŕňa 3 krajiny EÚ s najnižšou infláciou (Malta, Holandsko a Dánsko) a je navýšený o 1,5 % - neho bodu. Podľa najnovších informácií by

sa však priemerná dvanásťmesačná miera inflácie HICP mala v najbližších mesiacoch zvyšovať.

Udržanie nízkej inflácie si vyžaduje splniť rôzne podmienky v oblasti miezd, a to zabezpečiť priemerný rast miezd pri zrýchlenom raste produktivity práce, pružnosť pri určovaní miezd v národných ekonomikách a taktiež pružnosť pri určovaní miezd vo vzájomne prepojených sektoroch. Vďaka výraznému rastu produktivity na Slovensku je rast jednotkových nákladov práce v posledných rokoch pomalý. Splňa to aj základnú požiadavku ekonomiky, že rast nominálnych miezd nesmie prekročiť hranicu, ktorá sa určuje celkovým rastom produktivity práce. Avšak aj napriek tomu ročná miera inflácie v posledných mesiacoch rastie a v marci 2008 sa vyšplhala na 3,6 %.

Slovensko bude v budúcnosti stále čeliť rizikám rastu inflácie. Podľa niektorých našich analytikov je pre nás veľkým pozitívom, že Európska komisia toleruje stále výraznejšie spevňovanie našej meny v posledných mesiacoch, čo v konečnom dôsledku pomohlo aj znížiť problematickú infláciu. Avšak vynára sa tu skutočnosť, že tlmiaci vplyv trendového nominálneho zhodnocovania slovenskej koruny voči euru na hladinu inflácie by sa v podmienkach neodvolateľne fixovaného pevného výmenného kurzu voči euru postupne vytratil. Po druhé, napätie na trhu práce a vznikajúci nedostatok pracovných síl v niektorých regiónoch a segmentoch trhu práce predstavujú riziko akcelerácie mzdového rastu.

Za závažnejšie riziko pre rast inflácie sa považuje globálny rast cien ropy a potravín. Toto riziko rastu inflácie sa ešte v plnej miere nepremietlo do spotrebiteľských cien, pretože globálny nárast cien energií sa uskutočnil ešte len pred krátkym časom, čiže tento negatívny jav sa prejaví v našej ekonomike až o čosi neskôr, keď už bude pravdepodobne definitívne rozhodnuté, že Slovensko sa stáva 16. členom eurozóny. Keď si porovnáme ceny energií u nás napríklad s baltským regiónom (Litva, Lotyšsko, Estónsko) a s priemerom EÚ-15, môžeme konštatovať, že ceny elektrickej energie v baltskom regióne sa pohybujú približne na úrovni 50 – 60 % priemeru EÚ-15 a plynu na úrovni okolo 40 – 57 %, avšak u nás ceny elektrickej energie presahujú 100 % priemeru EÚ-15 a ceny plynu 80 %. Problém vidím aj v úplnej závislosti na dovoze ropy a iných dôležitých surovín z Ruskej federácie.

Okrem toho je pravdepodobné, že na infláciu bude mať v najbližších rokoch vplyv aj proces dobiehania hospodársky rozvinutejších členských krajín a s tým spojené prispôsobovanie našich cien cenám európskeho priemeru. Celkovo teda existujú značné obavy v súvislosti s udržateľnosťou konvergencie inflácie na Slovensku.

Podľa najnovších údajov ceny tovarov a služieb na Slovensku v apríli zrýchlili tempo medziročného rastu na 4,3 %, čo je nad referenčnou hodnotou, avšak v priemere za obdobie apríl 2007 – marec 2008 dosahujeme priemernú infláciu 2,2 %, čo je o 1 % nižšie ako referenčná hodnota.

V apríli v porovnaní so štvrtým mesiacom minulého roka najviac zdraželi potraviny a nealkoholické nápoje, a to o 9,1 percenta. Ceny bývania a energií medziročne stúpili o 5,8 percenta. Naopak, o 0,5 percenta klesli ceny za nábytok, vybavenie domácností a bežnú údržbu domov.

Ako môžeme vidieť z tabuľky, inflácia na Slovensku za obdobie rokov 1998 - 2008 vykazuje kolísavý charakter, pričom v rokoch 1999 a 2000 je výrazne vyššia ako v ostatných rokoch, čo je spôsobené intenzívnym rastom HDP v ostatných rokoch. Dynamický dopyt v spojení so štrukturálnymi reformami zlepšil podmienky na trhu práce, pričom miera zamestnanosti rýchlo rastie a miera nezamestnanosti od roku 2004 postupne klesá. Napriek tomu, že miera nezamestnanosti na Slovensku je stále najvyššia z celej EÚ, v súčasnosti ide predovšetkým o dlhodobo nezamestnané osoby, ktoré je pomerne ťažké mobilizovať. Táto neprestajne vysoká miera dlhodobej nezamestnanosti je zapríčinená nedostatkom kvalifikovanej pracovnej sily v určitých regiónoch a segmentoch trhu práce. NBS očakáva do budúcnosti plynulejší priebeh inflácie. NBS uvažuje s medziročným nárastom cenovej hladiny ku koncu roka 2008 na úrovni 1,8 % a ku koncu roka 2009 na úrovni 2,4 %.

Tabuľka 2 Očakávaný vývoj inflácie na roky 2008 – 2010 (%)

Predpoklad	2008	2009	2010
HICP / Konvergenčný program/	2	2,4	2,6
HICP / NBS /	1,8	2,4	2,6
CPI / Konvergenčný program /	2	2,4	2,6

Zdroj: Konvergenčný program na roky 2005 – 2010, NBS

Veľmi dôležitý bude pre Slovensko do budúcnosti naďalej intenzívny hospodársky rast, s tým úmerne sa zvyšujúce mzdy a o čosi pomalejší nárast cien. Na toto všetko musí dozerať vláda SR a NBS, ktorá môže s primeranou menovou politikou prispieť k budovaniu cenovo stabilnej ekonomiky, a týmto zároveň zlepšovať konkurencieschopnosť na trhu tovarov a služieb a dotvárať tak štát s ekonomikou podobnej ekonomikám vyspelých štátov.

4.1.2 Kritérium fiškálneho vývoja

Udržanie rozpočtovej disciplíny je dôležitým krokom k budovaniu priaznivo fungujúceho národného hospodárstva. Obzvlášť dôležité je, aby predstavitelia vlády SR zbytočne nezaťažovali ekonomiku nadmerným deficitom a navrhovaním štátneho dlhu voči ostatným krajinám.

Aby sme splnili kritérium verejných financií, náš verejný sektor musí mať stabilnú a udržateľnú finančnú pozíciu. V podstate ide o dve podmienky:

1. Úroveň plánovaného alebo skutočného deficitu nemôže prekročiť odporúčanú 3 % - tnú hodnotu HDP. Avšak existujú dve výnimky, kedy táto podmienka nemusí byť splnená úplne na hranici, a to:

- ak deficit udržateľne a sústavne klesá a dosiahol hodnotu, ktorá je blízka odporúčanej hodnote,
- ak prekročenie odporúčanej 3 % - tnej hodnoty HDP je výnimočné a dočasné a hodnota deficitu zostala blízko tejto odporúčanej hodnoty.

2. Dlh verejného sektora nesmie prekročiť odporúčanú 60 % - tnú HDP. Tiež existuje výnimka, kedy táto podmienka nemusí byť splnená, a to:

- ak hodnota dlhu dostatočne rýchlo klesá a približuje sa k odporúčanej hodnote uspokojivým tempom.

Od roku 1998 do roku 2007 preukazoval deficit štátneho rozpočtu Slovenskej republiky značnú kolísavosť, avšak neskôr sa jeho hodnoty začali postupnými krokmi zlepšovať a stabilizovať. Z počiatočných 4,8 % v roku 1998 pomer deficitu k HDP prudko vzrástol až na veľmi vysokú úroveň 11,8 %, ktorá sa zaznamenala v roku 2000. Spája sa to predovšetkým s nákladmi na reštrukturalizáciu bankového sektora, čo sa výrazne podpísalo na odčerpaní verejných financií. O rok neskôr, dochádza k výraznému poklesu, t. j. 6,5 % a v rokoch 2004 – 2006 sa už pohybuje deficit zhruba okolo 3 % z HDP, čo je považované za referenčnú hodnotu kritéria fiškálneho vývoja. V roku 2005 sa necyklické faktory podpísali na zvýšení deficitu na 3,1 %, čo súviselo so zavedením reformy systému dôchodkového zabezpečenia (spustenie II. piliera dôchodkovej reformy). Zníženie deficitu má „na svedomí“ aj postupné znižovanie výdavkov verejnej správy: v roku 1998 predstavovali výdavky 45,7 % k HDP, potom nastal nárast na 50,7 % k HDP v roku 2000, avšak v priebehu 7. rokov, t. j. v roku 2007 sa zredukovali na 36,9 % k HDP. Táto redukcia

sa týkala všetkých výdavkových kategórií, pričom najvýznamnejšia bola v oblasti kapitálových výdavkov.

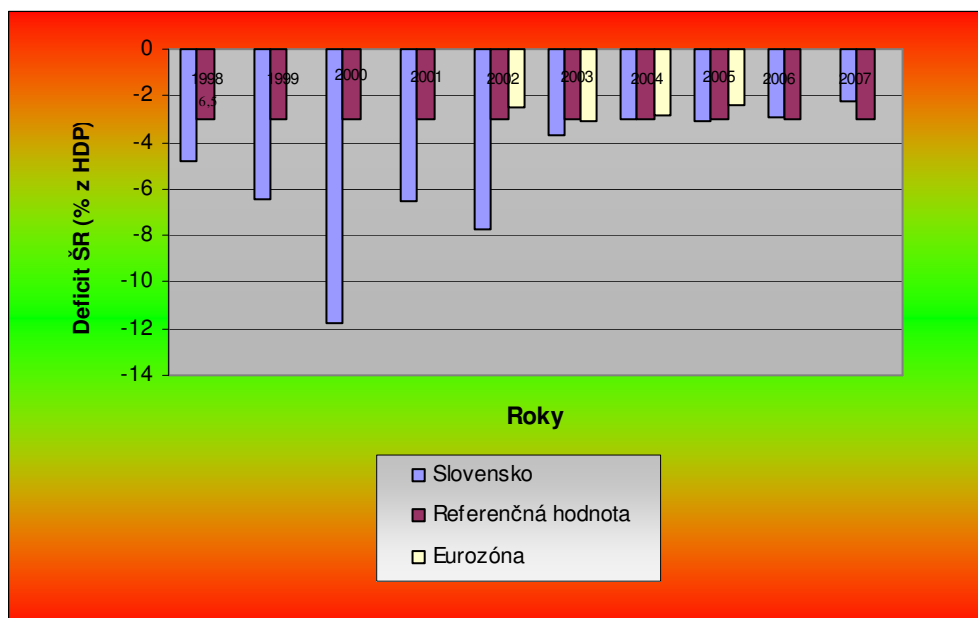
V Konvergenčnej správe ECB 2008 sa uvádza, že Slovensko dosiahlo v referenčnom roku 2007 rozpočtový deficit 2,2 % HDP, takže sa nachádzalo pod referenčnou hodnotou 3 %. V porovnaní s krajinami Vyšegradskej štvorky nesplnilo v roku 2007 toto kritérium len Maďarsko. Podľa prognóz Európskej komisie by sa Slovenská republika mala v roku 2008 dostať na 2 %, teda by mala znížiť svoj deficit o 0,2 % oproti roku 2007, čo je do budúcnosti taktiež veľmi pozitívny jav pre stabilný vývoj našej mladej ekonomiky.

Tabuľka 3 Vývoj deficitu štátneho rozpočtu (% z HDP)

Hodnotenie	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Slovensko	-4,8	-6,4	-11,8	-6,5	-7,7	-3,7	-3	-3,1	-2,9	-2,2
Referenčná hodnota	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
Eurozóna	-	-	-	-	-2,5	-3,1	-2,8	-2,4	-	-

Zdroj: Eurostat, Convergence report 2008

Graf 2 Vývoj deficitu ŠR

Zdroj: Eurostat, Convergence report 2008

Čo sa týka pomeru dlhu verejnej správy k HDP, ten spočiatku naberal stúpajúcu tendenciu, pretože v roku 1998 sa pohyboval na úrovni 34 % a v roku 2000 zaznamenal

takmer 50 % - tnú hodnotu. Toto neúmerné zvýšenie sa viazalo na prevzatie dlhov komerčných bánk a ostatných nákladov v rámci prebudovania bankového sektora.

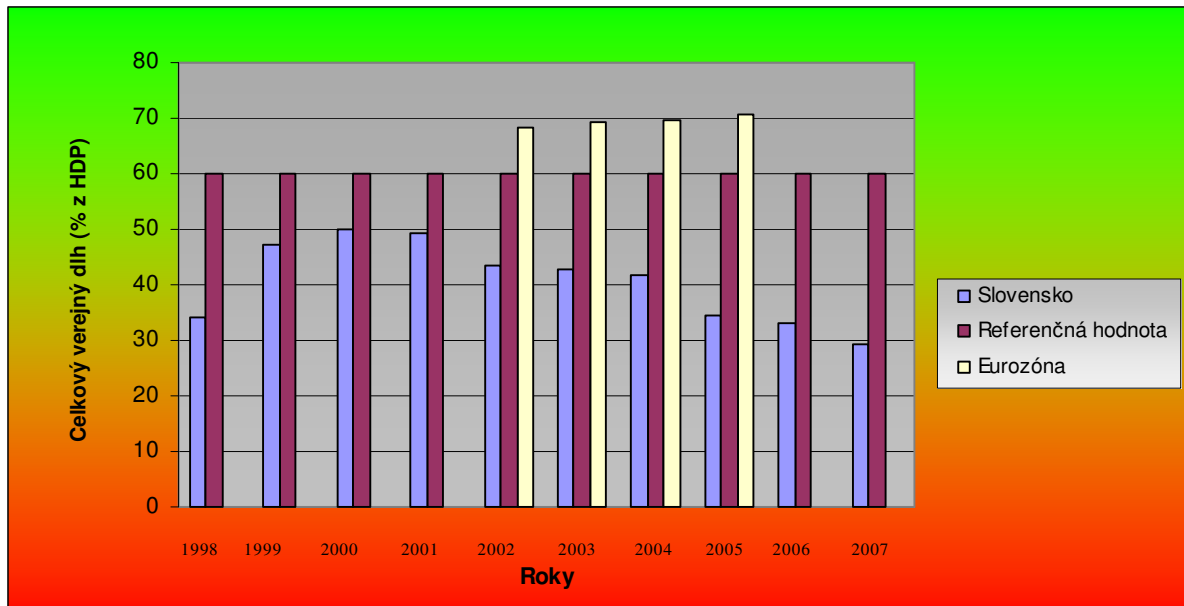
Od roku 2002 môžeme sledovať postupné znižovanie verejného dlhu z 43,3 %, až sa dostaneme na 29,4 % HDP v roku 2007, čo je zhruba polovica z referenčnej hodnoty 60 %. Najsilnejším faktorom, ktorý spôsoboval zvyšovanie verejného dlhu, bol neustály primárny deficit. Keď si porovnáme deficit ŠR v roku 2000, t. j. 11,8 % z HDP, s celkovým vládny dlhom v roku 2000, t. j. 49,9 % z HDP, môžeme tu vidieť značnú previazanosť. Teda akonáhle sa zvyšoval deficit, vzápätí sa to odrazilo aj na štátnom dlhu. Následne sa deficit aj štátny dlh začali znižovať, čo bolo umožnené splácaním dlhov z privatizačných príjmov.

Tabuľka 4 Vývoj celkového vládneho dlhu (% z HDP)

Hodnotenie	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Slovensko	34	47,2	49,9	49,2	43,3	42,7	41,6	34,5	33	29,4
Referenčná hodnota	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60
Eurozóna	-	-	-	-	68,2	69,3	69,8	70,8	-	-

Zdroj: Eurostat, Convergence report 2008

Graf 3 Vývoj celkového vládneho dlhu (% z HDP)

Zdroj: Eurostat, Convergence report 2008

Plánuje sa, že hrubý dlh verejnej správy sa v roku 2010 zníži na 29,5 % HDP. Táto stratégia vlády vychádza zo zníženia pomeru výdavkov. Tento pokles výdavkovej strany sa odráža v iniciatíve vlády znížiť počet zamestnancov verejnej správy o 20 % do roka 2010. Na strane príjmov sa počíta s rozšírením základu dane z príjmu právnických osôb

a spotrebnej dane. Vláda počíta aj s možnosťou jednorázového nárastu príjmov, ktorý sa môže udiť v prípade, ak z druhého piliera vystúpi veľký počet ľudí, ktorí následne zvýšia svoje odvody do prvého piliera. V súvislosti s týmto sa objavuje aj možnosť výpadku príjmov, a to v prípade, ak nastane značný presun peňazí zo sociálnej poisťovne do dôchodkových správcovských spoločností. Toto ale v konečnom dôsledku bude mať dopad na deficit ŠR a taktiež aj na verejný dlh, keďže prísun príjmov sa bude musieť zabezpečiť inými spôsobmi.

Tabuľka 5 Očakávaný vývoj deficitu ŠR a vládneho dlhu (% z HDP)

Predpoklad	2008	2009	2010
Deficit štátneho rozpočtu	-1,3	-0,3	0,6
Deficit štátneho rozpočtu + náklady dôchodkovej reformy	-2,7	-1,8	-0,9
Celkový vládny dlh	35,2	35,5	29,5

Zdroj: Konvergenčný program na roky 2005 - 2010

4.1.3 Kritérium stability výmenného kurzu

Toto kritérium je taktiež jednou z podmienok, ktoré musí uchádzačský štát o členstvo v eurozóne splniť. Eliminácia volatility (rozkolísanosti) výmenného kurzu prispieva k stabilizácii ekonomiky a k výraznému hospodárskemu rastu v krajine. Jeho vysoká negatívna odchýlka môže byť signálom, že aj ostatné oblasti ekonomiky v krajine zápasia so značnými problémami. Na druhej strane, špekulanti v niektorých krajinách sa pokúšajú poslať kurz na silnejšie hodnoty, čo im umožní získať lepšiu konkurenčnú pozíciu na spoločnom trhu. Ale aj voči špekulantom môže centrálna banka zasiahnuť intervenciou.

Členský štát EÚ spĺňa kritérium stability výmenného kurzu v tom prípade, ak dokáže udržať bežné flukтуаčné pásmo určené v rámci mechanizmu devízových kurzov Európskeho menového systému počas najmenej dvoch rokov bez devalvácie svojej meny voči mene druhého členského štátu. Národná mena musí rešpektovať bežné flukтуаčné pásmo bez väčších výkyvov. Porovnávacou menou je pre všetky národné meny štátov, ktoré sa uchádzajú o členstvo v eurozóne, euro.

Slovenská republika vstúpila do mechanizmu výmenných kurzov 28. novembra 2005, kedy naša koruna opustila systém voľne plávajúceho kurzu a NBS sa týmto zaviazala, že nastúpi na cestu splnenia kritéria výmenného kurzu. V tejto dobe bola centrálna parita slovenskej koruny stanovená na 38,4550 SKK/EUR. 2. augusta 1993 bola v Bruseli

uzavretá dohoda o rozšírení flukтуаčného pásma z pôvodných +/- 2,25 % na +/- 15 %. Toto nové flukтуаčné pásmo platí aj pre nás. Čiže pri centrálnej parite 38,4550 SKK/EUR sa mohla naša slovenská koruna pohybovať v pásme od 32,6869 do 44,2232 SKK/EUR. Od vstupu SR do ERM II. bol vývoj slovenskej koruny stále prevažne pozitívny, pričom naša koruna sa neustále posilňuje a zhodnocuje. Preto došlo na žiadosť Slovenska k dodatočnému prehodnoteniu centrálnej parity, pretože naša ekonomika stále zaznamenáva výrazný rast produktivity práce, ktorý je spôsobený zdravými makroekonomickými zásahmi a taktiež významným prílevom priamych zahraničných investícií, ktoré viedli najmä v posledných rokoch k zrýchľovaniu hospodárskeho rastu. Po prehodnotení sa centrálna parita slovenskej koruny v ERM II. revalvovala s účinnosťou od 19. marca 2007. Nová centrálna parita koruny voči euru sa zmenila na 35,4424 SKK/EUR. Spodná hranica pre povinné intervencie sa znížila na 30,1260 SKK/EUR a horná hranica klesla na 40,7588 SKK/EUR.

Toto výrazné zhodnocovanie koruny voči euru môžeme pripísať aj vyšším úrokovým sadzbám oproti eurozóne, ktoré stanovuje naša NBS. Vďaka týmto vyšším úrokovým sadzbám NBS láka na Slovensko čoraz viac investorov, ktorí tu môžu oveľa lepšie investovať svoj kapitál, ako keby ho mali zhodnotiť v nejakom inom štáte v zahraničí.

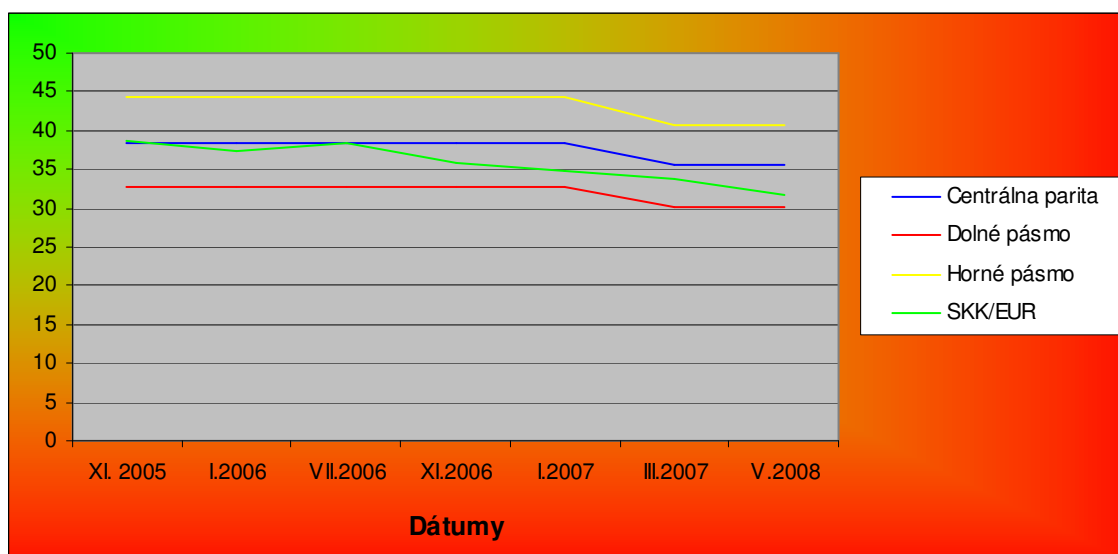
Postupný rast úrokových sadzieb v členských krajinách EÚ vytvára priaznivé podmienky na rast dlhodobej úrokovej miery na Slovensku bez ohrozenia plnenia maastrichtského kritéria.

Tabuľka 6 Priebeh vývoja výmenného kurzu koruny od vstupu do ERM II.

Vývoj	XI. 2005	I.2006	VII.2006	XI.2006	I.2007	III.2007	V.2008
Centrálna parita	38,455	38,455	38,455	38,455	38,455	35,442	35,442
Dolné pásmo	32,686	32,686	32,686	32,686	32,686	30,126	30,126
Horné pásmo	44,223	44,223	44,223	44,223	44,223	40,759	40,759
SKK/EUR	38,678	37,492	38,377	35,884	34,721	33,863	31,656

Zdroj: NBS

Graf 4 Priebek vývoja výmenného kurzu koruny od vstupu do ERM II.

Zdroj: NBS

Slovenská koruna sa viedla na pozitívnej vlne, ktorú na trhy priniesla minulotýždňová konvergenčná správa zo 7. mája 2008, ktorá odporúčala vstup Slovenska do eurozóny. Aj naši vládni predstavitelia by si želali, aby sme koruny za eurá menili pri čo najsilnejšom kurze. 12. mája 2008 dosiahla domáca mena rekord, keď sa vyšplhala až na 31,656 SKK/EUR. V súčasnosti je mena o viac než 10 % silnejšia než stanovená centrálna parita. Podľa analytikov by sa koruna mohla ďalej posilňovať až zhruba k úrovni 31,000 SKK/EUR. Spevňovanie bude pokračovať do tej doby, kým sa nestanoví pevný zafixovaný kurz pre výmenu korún za euro. Dá sa preto očakávať, že centrálna parita bude len preventívne posunutá k ešte silnejším hodnotám, čo dá korune viac priestoru a obmedzí riziká vybočenia z pásma definovaného systémom ERM II.

4.1.4 Kritérium dlhodobej úrokovej miery

Toto kritérium je dôležité pre udržanie určitej stálosti konvergenencie, pretože veľké vychýlenia dlhodobých úrokových mier dávajú manévrovací priestor pre kapitálových špekulantov, ktorí by mohli neustále podľa výhodnosti úrokových mier presúvať svoj kapitál medzi členskými krajinami Európskej únie.

Kritérium dlhodobej úrokovej miery zahŕňa požiadavku trvalosti konvergenencie dosiahnutej konkrétnym členským štátom a jeho účasti na ERM Európskeho menového systému, ktorá je vyjadrená úrovňou dlhodobých úrokových mier. Protokol o kritériách konvergenencie spresňuje, že priemerná nominálna úroková miera v členskom štáte nesmie

presiahnuť o viac ako 2 % priemernú nominálnu úrokovú mieru maximálne troch členských štátov, ktoré mali najlepšie výsledky v cenovej stabilite, t. j. s najnižšou infláciou, počas jedného roka od posledného hodnotenia. Úrokové miery sú obzvlášť dôležité pre dlhodobé vládne dlhopisy. Podľa Európskeho menového inštitútu vládne dlhopisy musia mať dobu splatnosti aspoň desať rokov a musia mať dobrú likviditu.

Dlhodobé úrokové miery zaznamenávali v priebehu rokov 2000 – 2007 klesajúcu tendenciu, s výnimkou roku 2003, kedy len mierne stúpili oproti roku 2002. Avšak v prvých dvoch rokoch (2000 – 2001) sme sa pohybovali nad hranicou referenčnej hodnoty, čím sme nespĺňali toto kritérium. Od roku 2002 sa stále nachádzame dostatočne pod hraničnou hodnotou, čím si udržujeme stabilitu v porovnaní so štátmi eurozóny aj napriek tomu, že priemer eurozóny je v každom roku o málo nižší ako dosahuje Slovensko. Tento vývoj sa odrážal v oslabovaní inflačných tlakov a rástla dôveryhodnosť našej menovej politiky.

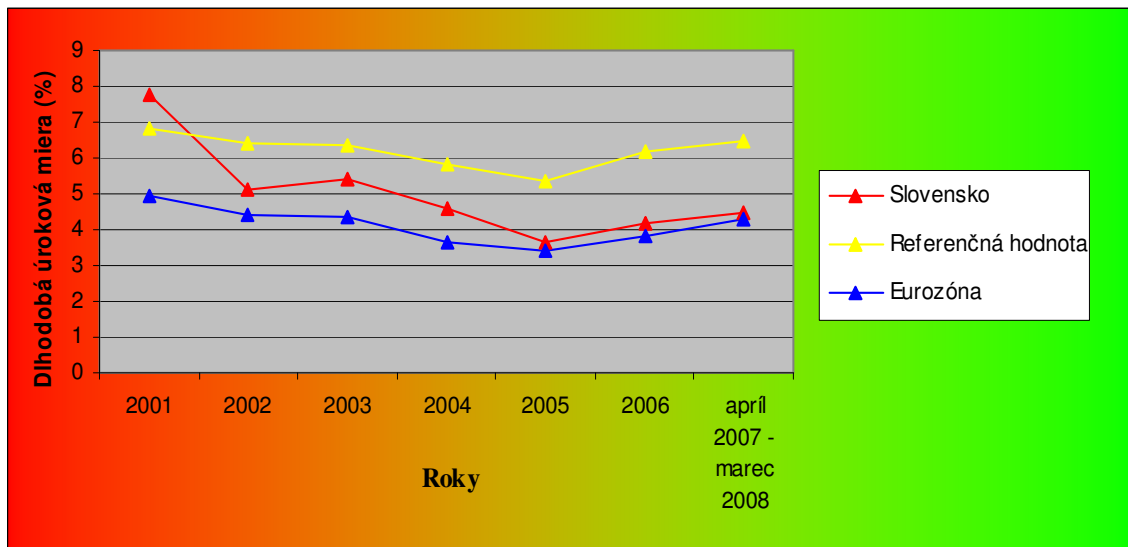
Hranica referenčnej hodnoty je vypočítaná neváženým aritmetickým priemerom z dlhodobých úrokových mier krajín, ktoré dosiahli v roku 2007 najnižšiu infláciu. Táto hranica zahŕňa 3 krajiny EÚ s najnižšou infláciou (Malta, Holandsko a Dánsko) a je navýšená o 2 %. V referenčnom období od apríla 2007 do marca 2008 dosahovala priemerná úroveň dlhodobých úrokových mier 4,5 %, čo je výrazne pod referenčnou hodnotou kritéria úrokových mier 6,5 %. Vývoj dlhodobých úrokových mier počas referenčného obdobia zodpovedal dynamike dlhodobých úrokových mier v eurozóne.

Tabuľka 7 Vývoj dlhodobej úrokovej miery

Hodnotenie	2001	2002	2003	2004	2005	2006	apríl 2007 - marec 2008
Slovensko	7,75	5,12	5,42	4,58	3,62	4,15	4,5
Referenčná hodnota	6,85	6,43	6,34	5,81	5,34	6,2	6,5
Eurozóna	4,96	4,41	4,36	3,66	3,4	3,85	4,3

Zdroj: Eurostat, NBS, Convergence report 2008

Graf 5 Vývoj dlhodobej úrokovej miery

Zdroj: Eurostat, NBS, Convergence report 2008

Na základe vývoja predchádzajúcich rokov, sa nemusíme obávať, že po prijatí Slovenskej republiky do eurozóny, sa nejako zásadne zmení vývoj dlhodobých úrokových mier. Skôr si musíme vedieť „ustrážit“ kritérium cenovej stability, s ktorým majú neraz problémy i ostatné krajiny Európskej únie.

4.1.5 Reálna konvergencia slovenskej ekonomiky

Reálna konvergencia ekonomiky SR k ekonomike EÚ spočíva v približovaní reálnych parametrov a podmienok ekonomiky Slovenska k parametrom a podmienkam ekonomiky EÚ. V užšom chápaní sa pod realizáciou reálnej konvergenzie rozumie zblížovanie výkonu ekonomiky (produktu na obyvateľa), produktivity práce, cenovej hladiny ekonomiky SR s ekonomikou EÚ. Taktiež sa sleduje rast podielu zahraničnoobchodného obratu Slovenska s EÚ na HDP Slovenska.

Rovnovážne reálne úrokové sadzby, rovnovážny reálny kurz a neinflačne pôsobiaci rast ekonomiky (potenciálny produkt) predstavujú ciele, pri ktorom by nemala konvergujúca ekonomika vykazovať výraznejšie zmeny v dlhodobých trendoch.

Reálny ekonomický rast (HDP) za 4. štvrťrok 2007 spôsobil, že rast slovenskej ekonomiky v roku 2007 dosiahol dvojciferné hodnoty, t. j. 14,3 %. Rast HDP za celý rok 2007 dosiahol 10,4 %, k čomu prispel takmer rovnakou mierou zahraničný i domáci dopyt, rovnako ako aj priame zahraničné investície. Predpokladá sa, že tento vývoj súvisel s výrazným zvýšením nových produkčných kapacít najmä v automobilovom a elektrotechnickom priemysle na výrobnú stránku ekonomiky. Na tomto raste sa do značnej miery podieľal aj efekt predzásobenia sa cigaretami a tabakovými výrobkami z dôvodu zvyšovania spotrebnej dane na tieto výrobky od začiatku roka 2008. Tieto dva faktory pôsobia neinflačne na produkciu ekonomiky.

Z hľadiska vývoja reálnej ekonomiky v 1. štvrťroku 2008 opäť prispieval k rastu HDP zahraničný ako aj domáci dopyt. Na základe vývoja tržieb za vlastné výkony a tovar ako aj indexu priemyselnej produkcie môžeme povedať, že vysoký rast HDP bol zapríčinený aj naďalej vysokou pridanou hodnotou v automobilkách, ako aj vo výrobe elektrických a optických zariadení. Slovenská ekonomika tak v 1. štvrťroku 2008 napredovala v raste HDP. V roku 2006 sa výkonnosť slovenskej ekonomiky, ktorá je meraná v HDP na 1 obyvateľa v parite kúpnej sily, zvýšila zhruba na úroveň 55 % - tnej priemernej výkonnosti EÚ. V roku 2007 to už bolo 57,5 %.

Čo sa týka cenovej hladiny, tu tiež dochádza k výraznému približovaniu sa k priemeru EÚ. Zatiaľ čo v roku 2006 bol podľa odhadov NBS pomer cenovej hladiny k EÚ 57,9 %, v roku 2007 sme sa priblížili na 59,4 %.

Tabuľka 8 Priebeh vývoja reálnej konvergenie v porovnaní s priemerom EÚ

Priebeh	2005	2006	2007	2008
Podiel HDP na obyvateľa v SR a EÚ / PKS /	53,6	55,2	57,5	58,7
Pomer cenových hladín v SR a EÚ	56,7	57,9	59,4	61,1
Podiel vývozu a dovozu na HDP	156,1	155,6	158,7	159,8

Zdroj: Eurostat, NBS, *Convergence report 2008*

Vplyvom zvýšeného prílevu priamych zahraničných investícií predovšetkým do automobiliek nastalo výrazné zrýchlenie rastu hrubých investícií, ktoré sa prejavilo v prechodnom zhoršení obchodnej bilancie v rokoch 2005 - 2007. V súvislosti s novými automobilkami sa zvýšil objem celkového dovozu do našej krajiny, a preto bežný účet platobnej bilancie dosiahol v roku 2007 deficit vo výške 98,8 mld. Sk. Avšak aj napriek tomuto deficitu je zaznamenané výrazné medziročné zlepšenie vývoja obchodnej bilancie, pretože v roku 2007 sa deficit oproti roku 2006 podstatne znížil. V roku 2008 vzhľadom na postupný nábeh výroby sa vývoz postupne zvyšuje, čo by sa malo prejavovať aj na ďalšom znížení deficitu obchodnej bilancie.

Rast nominálnej i reálnej mzdy bol v 4. štvrtroku 2007 vyšší, ako sa pôvodne očakávalo, čo bolo spôsobené hlavne vplyvom rastu miezd vo verejnom sektore (najmä v odvetví zdravotníctva a školstva). Dynamika nominálnej mzdy za celý rok 2007 dosiahla predikovanú hodnotu 7,2 %. Rast reálnej mzdy sa vplyvom vyššej medziročnej inflácie v 1. štvrtroku 2008 spomalil oproti predchádzajúcemu štvrtroku. Tento rast v 4. štvrtroku 2007 zaostal za rastom reálnej produktivity práce a rovnako tomu bolo aj v 1. štvrtroku 2008. Keďže rast priemernej reálnej mzdy bol výrazne nižší ako rast produktivity práce, vývoj na trhu práce netlačil na zvyšovanie inflácie. V roku 2007 dosiahla reálna mzda rast 4,3 %. Pokračujúci silný rast HDP sa v 4. štvrtroku 2007 čiastočne premietol aj do rastu zamestnanosti, pretože za celý rok 2007 dosiahla zamestnanosť 2,1 % - tný rast. Úroveň produktivity práce na Slovensku dosiahla v roku 2007 72 % úrovne produktivity práce v EÚ.

V roku 2007 bol stále aktuálny trend poklesu miery nezamestnanosti. Priemerná evidovaná miera nezamestnaných občanov klesala pod 10 %. Avšak problémom zostáva i naďalej počet dlhodobo nezamestnaných, pričom sa v roku 2007 len o málo znížil oproti roku 2006. Podiel takýchto dlhodobo nezamestnaných občanov činí na celkovej nezamestnanosti približne 76 %. Na druhej strane môžeme pozorovať rekordný rast

zamestnanosti, pričom sa prejavil vo vyššej miere zamestnanosti, ktorá dosiahla zhruba 63 %.

Veľkým pozitívom do budúceho vývoja je pre nás zmena štruktúry našej ekonomiky, ktorá sa stále viac približuje eurozóne. Svedčí o tom pokles významu poľnohospodárstva a rast významu služieb. Zároveň tiež klesá podiel priemyslu v prospech služieb. Ich podiel v súčasnosti predstavuje 63 %, a tým sa približujeme eurozóne, v ktorej podiel služieb na pridanej hodnote tvorí asi 72 %.

Rýchly ekonomický rast sa odráža v zlepšujúcej sa výkonnosti a stabilite podnikového sektora. Svedčí o tom aj rast vyprodukovaného zisku, ktorý dosiahol najvyššiu hodnotu za posledných 5 rokov. Očakávaná smerujú k ďalšiemu zrýchleniu ekonomického rastu a exportnej výkonnosti podnikov.

Avšak naša reálna konvergencia má aj svoje úzke miesta:

Veľké problémy vidím v súčasnosti aj v našej vede a školstve, lebo Slovensko sa v súčasnosti vyznačuje aj nedostatočnou vedecko-technickou infraštruktúrou a finančne poddimenzovanou vedou a výskumom. Ročné výdavky na investície do vedy a techniky sú najnižšie spomedzi krajín EÚ. Posledné miesta v rámci krajín EÚ obsadzujeme aj v oblasti informačnej spoločnosti. V oboch prípadoch treba čo najskôr zabezpečiť, aby bol prípadný rast investícií do týchto oblastí spojený s rastom ich produktivity. Týka sa to predovšetkým vedy a výskumu, ktoré doteraz neprešli transformáciou.

Financovanie školstva je najbolestivejšou stránkou súčasného výchovno – vzdelávacieho systému na Slovensku. V SR tvoria výdavky na školstvo a vedu iba 3,7 % z HDP, kým priemer v EÚ je 6,3 % z HDP. Priemerná mzda v školstve, ktoré má zo všetkých odvetví národného hospodárstva najviac vysokoškolsky vzdelaných pracovníkov, je druhá najnižšia (po rezorte poľnohospodárstva a lesníctva) a v rokoch 1994 až 1999 zaostávala za priemernou mzdou v národnom hospodárstve o 13 až 17 %. Tiež musíme investovať do ďalšieho skvalitňovania vzdelávania a uplatňovania takých študijných odborov, v ktorých máme málo kvalifikovaných ľudí.

Azda za najkritickejšiu oblasť reálnej konvergenie sa považuje oblasť trhu práce a zamestnanosti. Medzera miery zamestnanosti medzi SR a EÚ by sa mala postupom času zužovať, jej úplné uzatvorenie však nemôžeme v horizonte najbližších desiatich rokov očakávať. Najrizikovejší faktor spočíva v posune veku odchodu do dôchodku, čím sa bude

zároveň aj rozširovať ponuku pracovnej sily, a to bude vytvárať tlak na rast nezamestnanosti, čím nebude možné realizovať pokles miery nezamestnanosti.

Rýchly ekonomický rast sa odzrkadľuje v stúpajúcom počte pracujúcich, miera zamestnanosti rastie a miera nezamestnanosti naopak klesá. Avšak miera zamestnanosti u nás stále zastáva najnižšie pozície v EÚ a naproti tomu miera nezamestnanosti je druhá najvyššia v rámci EÚ 27. Je potrebné odstrániť prekážky zamestnávania pre pracovníkov s nízkou kvalifikáciou, aktivizovať dlhodobo nezamestnaných a motivovať mobilitu pracovníkov.

Rizikom pre nás je i rast energetických surovín, čo môže zapríčiniť prehĺbenie obchodného deficitu, ale aj rast výrobných nákladov podnikov a ohrozenie ich konkurencieschopnosti. Konkurencieschopnosť môže ohroziť aj prípadné rýchle nerovnovážne posilňovanie domácej meny. Toto zhodnocovanie by sa dotýkalo hlavne exportne zameraných domácich podnikov, ktorí preferujú len domáce vstupy, a tiež by mohlo zneistiť podniky, ktorým by príliš rýchlo rástli mzdové náklady.

Za nedostatočnú považuje Európska komisia aktivitu v podpore vedy, výskumu, inovácií a tiež vzdelania. Nepodarilo sa nám naplniť cieľ v oblasti vedy a výskumu, ktorý bol určený 3 % - tami z HDP, čo by zodpovedalo úrovni Európskej únii. Výdavky v ďalších rokoch zrejme neprekročia 0,6 % HDP a pritom náš trend je od roku 1995 stále značne klesajúci. Momentálne obsadzujeme 4. priečku odspodu z krajín EÚ 27, čo sa týka pomeru výdavkov k HDP na vedu a výskum.

4.2 Činitele, ktoré sa môžu podieľať na zvyšovaní inflácie po vstupe Slovenskej republiky do eurozóny 1.1.2009

V súvislosti s prechodom na jednotnú menu 1.1.2009 je predovšetkým pre našich občanov najväčším „strašiakom“ okamžité zvyšovanie cien ihneď po zavedení eura.

Keď sa na to pozrieme čisto z praktického hľadiska, nemal by byť takmer žiadny dôvod na zvyšovanie cien, keďže ide len o technickú konverznú operáciu, ktorá zabezpečí prepočet slovenskej koruny na euro podľa presne stanoveného neodvolateľne zafixovaného konverzného kurzu, ktorý bude oznámený Radou EÚ v júli tohto roka, t. j. 2008. Takýmto spôsobom sa budú od 1.1.2009 prepočítavať všetky vklady v bankách, ceny v obchodoch, príjmy občanov, dôchodky, sociálne dávky a iné finančné hodnoty. Vláda je preto naklonená tomu, aby sme koruny za eurá menili pri čo najsilnejšom kurze, aby občania „získali“ po prepočte čo najviac eur. Tento konverzný kurz bude stanovený ako koeficient s presne šiestimi číslicami, teda napr. 1 EUR = 31,2543 SKK. Tento prepočítací koeficient budú musieť uplatňovať všetky inštitúcie rovnako a nebudú ho môcť ani zaokrúhľovať.

4.2.1 Predikcie rizík zrýchlenia nárastu inflácie v období začiatkov po prijatí eura

Možnosť, prečo by malo dôjsť k zrýchleniu nárastu inflácie ihneď po zavedení eura, je niekoľko:

Implementačné náklady

Zahŕňajú otázky súvisiace s výškou nákladov pre prechod podnikateľského subjektu na používanie úplne novej meny. Podľa výskumu známej konzultačnej spoločnosti predstavujú náklady na prechod na spoločnú európsku menu pre každú spoločnosť približne 0,75 % jej ročného obratu. Podľa tohto výskumu boli náklady na zavedenie eura nasledovné:

- náklady na adaptáciu/konverziu informačných systémov, softvéru a zmenu vedenia účtovníctva – 38 % z celkových nákladov,
- činností súvisiace s dostatočným informovaním svojich partnerov, zamestnancov a spotrebiteľov o prechode na jednotnú menu – 21 % z celkových nákladov,
- školenie zamestnancov o prechode na jednotnú menu – 10 % z celkových nákladov,

- riadenie celého projektu, týkajúceho sa prechodu na novú menu, t. j. projekt, ktorý bude riadiť manažment – 8 % z celkových nákladov,
- zmeny spôsobené zmenou legislatívy – 7 % z celkových nákladov,
- strategické poradenstvo – 5 % z celkových nákladov,
- ostatné poradenské služby – 11 % z celkových nákladov.

Všetky tieto náklady si budú chcieť podniky zahrnúť do svojich nákladov, čo sa vzápätí premietne do cien obchodníkov a tí to v konečnom dôsledku nechajú zaplatiť konečnému spotrebiteľovi, t. j. občanovi, ktorý toto bude vnímať ako nárast inflácie. Tieto náklady by však mali byť minimálne, keďže ide o náklady investičného charakteru a ich predikovaný efekt na ceny bude rozložený do časovo dlhšieho obdobia.

Nárast cenovej hladiny spôsobený zaokrúhľovaním v eurách

Ako to môžeme vidieť v našich obchodoch v súčasnosti, zaokrúhľovanie na psychologické ceny nie je nič výnimočné. Aj keď sa nám to zdá niekedy nepodstatné, zákazníka predsa len viac priláka cena 299 Sk ako 300 Sk. Tomuto psychologickému nábehu pravdepodobne neodzvoni ani pri eurách. Bude to záležať len od toho, koľko obchodníkov sa k tomuto psychologizmu prikloní aj po zavedení eura. Ak však chce obchod v takýchto naoko lákavých cenách pokračovať aj naďalej, mal by dôkladne zvážiť aj dopad tohto atraktivizmu na spotrebiteľov. Tieto zmeny by sa mali uplatňovať oboma smermi súčasne, t. j. hore aj dolu, tak, aby celkový dopad na ceny bol neutrálny.

Duálne, t. j. podvojnité zobrazovanie cien

V podmienkach maloobchodníkov to môže výraznejšie zvýšiť náklady, keďže tento prepočet cien bude zo zákona povinný a toto preceňovanie bude musieť prebehnúť v relatívne krátkom čase. V praxi to znamená, že vedľa cenovky, ktorá bude zobrazená eurách, bude musieť byť zobrazená cenovka, ktorá je alternatívne prepočítaná v slovenských korunách. Zákon už ponecháva na rozhodnutí obchodníkov, ktorá z cenoviek bude zobrazovaná ako hlavná.

Vyššia vnímaná inflácia obyvateľmi

Takto vnímaná inflácia tiež spôsobuje zvýšenie cenovej hladiny. A to z dôvodu, že obyvatelia nespokojní s vývojom cien po zavedení eura, ktoré považujú za vyššie ako v skutočnosti sú, požadujú aj prispôsobenie miezd. Neopodstatnené zvyšovanie miezd k pomeru k produktivite práce sa tiež môže stať príčinou inflácie.

Obyvatelia často vnímajú zvyšovanie cien niektorých tovarov kvôli novej mene, ale v skutočnosti ceny týchto tovarov by rástli aj v prípade, keď by krajina zostala pri pôvodnej mene. V skutočnosti priemerný cenový nárast spotrebiteľských cien spôsobený prechodom na bankovky a mince euro sa odhaduje iba na 0,1 až 0,3 % z normálnej ročnej miery inflácie dosahujúcej 2,3 % v roku 2002. Teda ak napríklad priemerný nárast ceny koša kúpeného v supermarkete vo výške 100 EUR dosiahol 2,3 EUR, tak potom len 30 eurocentov z tohto nárastu spôsobil prechod na euro. Zostatok, teda 2 EUR, bol spôsobený úplne inými faktormi, ako bolo napr. zvýšenie cien dovážanej ropy, vyššie dane na tabak, dôsledky zlého počasia ako aj obavy zo zdravotného stavu hospodárskych zvierat s dopadom na ceny niektorých potravín.

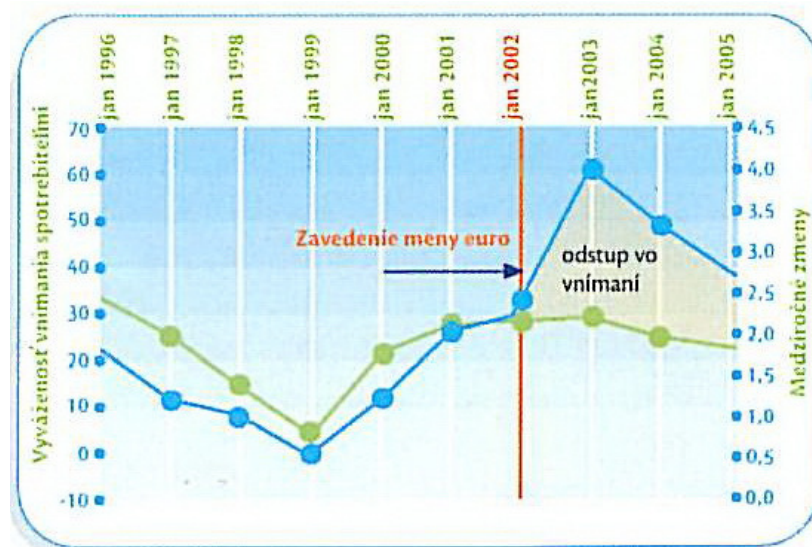
Prečo potom niektorí ľudia vnímajú infláciu vyššiu ako v skutočnosti je?

Toto vnímanie je spôsobené tým, že po zavedení eura stúpili ceny niektorých často kupovaných položiek nízkej ceny, ktoré zdraželi citeľne, ako je napr. šálka kávy v kaviarni, chlieb a pečivo, ovocie, zelenina, pivo, oprava auta, vstupenka na športový zápas alebo návšteva kaderníctva, ale napríklad celkové ceny potravín a dane v dôsledku eura nenarástli. Tieto častejšie nákupy ovplyvňujú naše vnímanie silnejšie ako menej časté, ale významne drahšie nákupy s nižším alebo žiadnym nárastom ceny (novej výpočtovej techniky, poistenia alebo prenájmu). Pri týchto tovaroch dlhodobej spotreby prevládala v čase zavádzania eura tendencia zaokrúhľovať ceny nadol, a to pre vysokú konkurenciu na týchto trhoch a taktiež z dôvodu rýchleho technického pokroku v tejto oblasti. Avšak tu si spotrebiteľ takmer neuvedomuje zníženie ceny technického prístroja, pretože ho kupuje možno raz za ½ roka alebo rok, ale naproti tomu častejšia úhrada malých položiek priamo z našej peňaženky intenzívnejšie formuje naše vnímanie inflácie.

Napriek tomuto zvýšeniu cien drobných položiek ich vplyv na životné náklady je menej významný, pretože tvoria iba malú časť koša HISC. Avšak naše vnímanie nárastu cien počas prechodu na euro viac odráža cenovú infláciu častejšie kupovaných položiek ako

celého koša HISC. Toto poukazuje na to, že aj keď majú ľudia dobré dôvody na získanie pocitu celkového rastu cien počas prechodu na euro, v skutočnosti sú nárasty obmedzené a majú len malý dopad na celkové životné náklady.

Graf 6 Odstup vo vnímaní inflácie

Zdroj: Útvary Komisie

- naše vnímanie inflácie
- skutočná inflácia

Čo zahŕňa HISC – Monitoring spotrebiteľských cien?

Tabuľka 9 Hlavné skupiny obsiahnuté v tzv. „spotrebiteľskom koši“

Hlavné skupiny v HISC	Obsahuje	Váha
Potraviny a nealko nápoje	Chlieb, obilniny, zelenina a iné	15.4
Alkohol a tabak	Víno, pivo a iné	4.1
Oblečenie a obuv	Doplňky oblečenia, oprava obuvi a iné	7.4
Bývanie	Nájomné, elektrická energia a iné	15.0
Vybavenie domácnosti	Koberce, nábytok, domáce spotrebiče a iné	7.7
Zdravie	Lieky, služby zubára a iné	4.1
Doprava	Náhradné diely na autá, lístky na vlak a iné	15.3
Komunikácia	Telefónne účty a iné	2.8
Oddych a kultúra	Oprava hudob. nástrojov, záhradné rastliny	9.5
Vzdelávanie	Knihy a iné	1.0
Hotely a reštaurácie	Reštaurácie, kaviarne a iné	9.5
Rôzne	Kaderníctva, poistenie, sociálna ochrana	8.2
Spolu		100.0

Zdroj: Útvary Komisie

Index spotrebiteľských cien je ekonomický indikátor, ktorým sa zaznamenávajú zmeny cien, ktoré platia domácnosti za tovar a služby. Pre eurozónu sa používa harmonizovaný index spotrebiteľských cien – HISC, ktorým národné štatistické úrady eurozóny každý mesiac zisťujú zmeny, ktoré sa udiali v spotrebiteľských cenách skupiny tovarov a služieb, v tzv. koši. Týmto získajú viac ako milión pozorovaní cien za mesiac pre kôš. Zmeny v koši nám poukazujú na infláciu spotrebiteľských cien. Každá z položiek koša má určitú váhu, ktorá odráža jej dopad na mesačné náklady domácnosti.

Na záver sa dá konštatovať, že najväčší „odstup vo vnímaní“ medzi skutočnými a vnímanými zmenami cien bol v krajinách eurozóny zaznamenaný bezprostredne po prijatí eura 1.1.2002, pričom spotrebiteľia nadhodnocovali skutočnú infláciu. Avšak od roku 2006 vnímanie inflácie spotrebiteľmi už takmer kopíruje skutočnú cenovú infláciu. Takýto scenár sa dá pravdepodobne očakávať od 1.1.2009 aj na Slovensku.

4.2.2 Predikcie rizík zrýchlenia nárastu inflácie z dlhodobejšieho hľadiska

Čo sa týka cenovej hladiny, tu tiež dochádza k výraznému približovaniu sa k priemeru EÚ. Zatiaľ čo v roku 2006 bol podľa odhadov NBS pomer cenovej hladiny k EÚ 57,9 %, v roku 2007 sme sa priblížili na 59,4 %. Ako postupne konvergujeme s EÚ v raste HDP, produktivity práce, ak chceme dosiahnuť úplnú konvergenciu, musíme sa prispôbovať aj v oblasti cenovej hladiny. Ak chceme dosahovať takú životnú úroveň a rast miezd ako ostatné členské štáty eurozóny, musíme rátať aj s tým, že ceny nemôžu zostať na súčasnej úrovni.

Čo sa týka dlhodobejšieho vývoja, je viac než pravdepodobné, že na infláciu bude mať určite v nasledujúcich rokoch vplyv aj proces dobiehania hospodársky rozvinutejších členských krajín, keďže HDP na obyvateľa a cenová hladina sú na Slovensku stále nižšie ako v eurozóne. Pokiaľ ide o ďalší vývoj, podľa najnovších dostupných inflačných prognóz významných medzinárodných inštitúcií by mala miera inflácie v roku 2008 dosiahnuť 3,2 % až 3,8 % a v roku 2009 2,8 % až 3,8 %, čo ale vyvracia Konvergenčný program, ktorý je v týchto prognózach optimistickejší a hovorí o inflácii v rozmedzí od 2,4 až 2,6 %. Avšak v každom prípade by sme sa mali prikláňať k vyšším predikciám, teda že úroveň inflácie by sa mala po zavedení eura pohybovať zhruba na úrovni 3 až 4 %. Bude to spôsobené predovšetkým dynamickým hospodárskym rastom, s ktorým sa reálne počíta aj po vstupe do eurozóny, a teda aj rastom miezd. Toto všetko bude spôsobovať tlaky na

infláciu. Vzhľadom na aktuálny vývoj na svetových energetických a potravinových trhoch a na pokračujúci dynamický rast domáceho dopytu, ako aj na nedostatok pracovných síl v niektorých odvetviach môžeme predpokladať, že miera inflácie by mala po vstupe do eurozóny pravdepodobne kolísať medzi 3 až 4 %. Väčšina prognóz teda naznačuje, že priemerná ročná miera inflácie by sa v roku 2008 mala značne zvýšiť a v roku 2009 by mala zostať na porovnateľnej úrovni. Avšak v dlhodobom horizonte by mala postupne klesať k nižším hodnotám a priblížiť sa tak k priemernej inflačnej úrovni eurozóny na zhruba 2 %.

Pre Slovensko je však nesmierne dôležité, aby sa reálnu konvergenciu snažilo dosahovať postupnými a reálnymi krokmi a nechciet' hned' za 5 rokov dosiahnuť životnú úroveň eurozóny, čo je absolútne nepredstaviteľné. Takéto vyrovnanie sa k priemeru eurozóny môžeme podľa reálnych odhadov dosiahnuť za približne 30 až 40 rokov. K nemu je potrebné vyrovnať sa aj v oblasti cenovej hladiny, bez ktorej sa toto dobiehanie nedá realizovať a uskutočniť.

4.3 Dopady eura na občana a jeho ochrana v čase vstupu SR do eurozóny

Najväčšie obavy slovenských spotrebiteľov vychádzajú hlavne z neopodstatneného a žiadnym dôvodom zdôvodneného zvyšovania cien v čase zavádzania eura. Ako som už v predchádzajúcej stati uviedla, podnik bude mať určité náklady kvôli konverzii na novú menu, ale nie také vysoké, aby to obchodníci ihneď zneužívali na dodatočné obohacovanie sa. Existuje niekoľko možných spôsobov, ako zainteresovaní môžu chrániť spotrebiteľov pred náhlým zvyšovaním cien:

4.3.1 Duálne, t. j. podvojnú zobrazovanie cien

Duálne zobrazovanie cien znamená vyjadrenie peňažných hodnôt tovaru alebo služieb v slovenských korunách aj v eure alebo vykazovanie peňažných čiastok paralelne v oboch menách. Duálne zobrazovanie cien patrí k pilierom, na ktorých môžeme budovať istotu u občanov. Tento spôsob sa v terajších krajinách eurozóny považoval za najviac efektívny, keďže spotrebiteľ si môže okamžite porovnať, koľko stojí tovar teraz a koľko stál napríklad pred mesiacom. Týmto sa zároveň sám môže chrániť pred ziskuchtivými obchodníkmi a stať sa zákazníkom tých obchodníkov, ktorí takéto praktiky nerealizujú. Pre občana bude dôležité, aby sa čo najrýchlejšie vedel zorientovať v „nových eurových cenách“, k čomu mu výrazne pomôže hlavne podvojnú zobrazovanie cien. Pre obchodníkov (v sektore maloobchodu a veľkoobchodu) a poskytovateľov služieb bude duálne zobrazovanie cien znamenať dobrú prípravu na novú menu a súčasne občanom uľahčí prispôsobenie sa novej situácii.

Praktické aspekty duálneho zobrazovania cien budú občanom vysvetľované v rámci informačnej kampane. Pre riadne zavedenie systému do praxe sa zákonom upraví nasledovné:

➤ povinnosť podvojnú zobrazovať ceny u tovarov i služieb

Duálne zobrazovanie cien sa bude povinne vyžadovať všade tam, kde sa občani uvádza peňažná čiastka, cena alebo hodnota v domácej mene. Bude sa týkať všetkých konečných cien tovarov a služieb, hodnoty peňažných čiastok na účtoch, faktúr, bankových služieb, rozpočtovaných nákladov, spotrebiteľských úverov, rôznych platieb, výplat, sociálnych dávok, výpisov z účtov občanov a pod. Rovnako sa bude týkať aj všetkých

prípadoch, kde je vystavený tovar, cenových ponúk, katalógov, reklamy, ponúkaných služieb a pod. Povinnosť duálne zobrazovať ceny budú mať tak právnické ako i fyzické osoby.

S duálnym zobrazovaním cien úzko súvisí duálne označovanie, ktoré predstavuje poskytovanie informácie občanovi, pričom spôsob duálneho zobrazovania cien v jednotlivých konkrétnych prípadoch bude rozdielny v závislosti od druhu tovaru alebo poskytovanej služby.

➤ **povinnosť časového trvania duálneho oceňovania**

Duálne zobrazovanie cien budú obchodníci povinní zaviesť najneskôr 1 mesiac po určení pevne stanoveného neodvolateľného konverzného kurzu. Táto povinnosť bude pretrvávajúť do 12 mesiacov po zavedení eura, čiže najmenej do 31.12.2009. Potom už ponecháva NBS len na samotnej vôli obchodníkov, či táto duálnosť bude trvať aj v ďalšom roku, pričom bude na nich apelovať kvôli dlhšej ochrane spotrebiteľa. Takýmto spôsobom môže obchodník „stúpnuť v očiach,, svojho stáleho, ale i potenciálneho zákazníka. V súčasnosti môžeme byť s niektorými našimi obchodníkmi nadmieru spokojní, keďže Rada EÚ ešte ani neurčila pevný prepočítací kurz, a oni už takmer od začiatku tohto roka, t. j. od januára 2008 zobrazujú výslednú cenu na pokladničnom bločku alternatívne aj v eurách.

Pri duálnom zobrazovaní cien označovaný údaj v eure bude mať do 1. 1. 2009 len informatívny charakter. Táto požiadavka, resp. povinnosť vyplýva z nevyhnutnosti pripraviť občanov - spotrebiteľov na postupnú preorientáciu „myslenia v eurách“. Avšak po zavedení eura bude mať už označenie v slovenských korunách iba informatívnu úlohu. Dôvodom je rýchlejšia a efektívnejšia kontrola možného neopodstatneného zvyšovania cien. Povinné duálne zobrazovanie cien pre všetky prípady uplatňovania sa bude uskutočňovať v jednotnom termíne začiatku a ukončenia. Je zaujímavé, že veľa už teraz členských krajín eurozóny, nemalo zo zákona stanovené povinné duálne označovanie tovarov a služieb a mnohí obchodníci týchto krajín už ani nie po dvoch mesiacoch od zavedenia novej meny zobrazovali ceny len v eurách. Toto prispelo k dezinformácii spotrebiteľa a obchodníci tak mali možnosť manévrovať s cenami vo svoj prospech a neodôvodnene dvíhať ceny hore. Oprávnené štrajky a protesty proti takémuto náhlemu zdražovaniu sa uskutočnili napríklad aj v Grécku a Taliansku.

➤ **spôsob duálneho zobrazovania cien**

Spôsob duálneho zobrazovania cien v jednotlivých prípadoch bude volený tak, aby sa z duálne uvádzaných údajov dalo jednoducho rozlíšiť, ktorý údaj je len informatívny a v ktorej mene sa očakáva platba. Cieľom je uľahčiť občanom preorientovanie sa na novú menu, aby pre množstvo poskytovaných údajov nedošlo k zmäteniu občanov, resp. k dezinformácii o cene alebo platbe, ale tiež aj preto, aby sa občan ľahšie vizuálne orientoval v informáciách. (Např. pri cenovkách na pultoch sa budú uvádzať obe meny. Pred zavedením eura bude výraznejšie uvedená konečná cena v korunách a popri nej bude uvedená len ako informačná konečná cena v eurách. Po zavedení eura to bude naopak.)

Treba dbať na to, aby v dôsledku duálneho zobrazovania cien nedochádzalo v podnikateľskej sfére k značným nákladom, ale aj na to, aby sa v novej situácii ľahšie dokázali udomáčniť občania.

➤ **osobitné pravidlá v duálnom zobrazovaní cien pre sektorovo a profesijne špecifické zvláštnosti**

Ide najmä o predaje niektorých druhov tovarov (knihy), predaje vo forme obsluhy (čerpacie stanice pohonných hmôt) alebo niektoré služby (taxi služba, služby v cestovnom ruchu a v pohostinstve a pod.), profesionálne služby (platby u lekára, notára a pod.), poštové známky, kolky, predaje katalógovým systémom, predajné automaty, výčapy, elektronické registračné pokladnice, výpisy z účtov, doklady v platobnom styku, cestovné lístky, poplatky a pod. Tieto prípady budú v zákone konkretizované vrátane určenia spôsobu pre duálne zobrazovanie cien (např. že musia mať povinne na zreteľne viditeľných miestach pre zákazníkov informáciu o prevode meny, alebo vyvesené prevodové tabuľky s duálnymi cenami – např. cena benzínu za liter v eure alebo pri registračných pokladniciach jasne uvedený prevod jednej meny na druhú – alebo priamo na dokladoch uvedený údaj o prevode). Elektronické registračné pokladnice budú povinne uvádzať duálne ocenenie pri výslednej sume, avšak predajcovia môžu na dobrovoľnej báze duálne uvádzať aj jednotlivé položky.

➤ **prepočet cien**

Pri prepočte jednotlivých údajov cien podľa stanoveného konverzného kurzu a pri zaokrúhľovaní na najbližší cent, bude všetkým podnikateľom daná slobodná voľba, aby zaokrúhlili cenu v prospech občana, teda smerom nadol. Túto voľbu si môžu stanoviť na

základe najlepšieho vlastného uváženia. Predajná cena prepočítaná konverzným kurzom z korún na eurá sa na cenovke zaokrúhli podľa matematických princípov na dve desatinné miesta.

➤ **monitoring vývoja cien a kontrolná činnosť**

Cieľom bude monitorovať - sledovať vývoj cien a uskutočňovať kontrolnú činnosť, ktorá má za úlohu zabrániť neopodstatnenému zvyšovaniu cien tovarov a služieb najmä v začiatkoch zavedenia eura. Taktiež sa bude kontrolovať, či je podľa zákona zabezpečené duálne oceňovanie.

K monitoringu vývoja cien je potrebné stanoviť v zákone kompetencie pre vykonávanie monitoringu, preverovanie a sledovanie skladby ceny u podnikateľských subjektov na základe podnetov od spotrebiteľov, ale aj ostatných podnikateľských subjektov a dbať na to, či sa nezvyšuje cena len z dôvodu prechodu meny a či je zachovaná spravodlivá hospodárska súťaž. Je dôležité stanoviť opatrenia pre okamžitú nápravu vrátane možnosti sankcií. Cieľom je zabezpečiť počas duálneho zobrazovania cien zjednanie nápravy, ak sa zistený stav nedá odstrániť trhovými opatreniami (napr. zaviesť hospodársky vyhovujúcu cenu).

Monitoring by sa mal priebežne vykonávať ešte aj v období po skončení povinnosti duálneho oceňovania, aby tak spotrebiteľia nepocítili náhle cenové výkyvy.

K zabezpečeniu monitoringu a kontroly sú v zákone stanovené povinnosti pre podnikateľov. Požiadavky na ochranu spotrebiteľov sú súčasťou generálneho zákona. Zákon už vstúpil do platnosti, aby sa podnikateľská sféra dokázala zavčasu pripraviť.

Kontrolné povinnosti ako aj sankčné postihy a monitoring zameraný na vývoj cien v súvislosti so zavedením eura ošetrí rovnako zmieneny zákon, takže nebude potrebné novelizovať ďalšie zákony.

➤ **duálny obeh**

Po zavedení eura k 1. 1. 2009 budú mať občania v krátkom období k dispozícii možnosť platiť v obchodoch korunovými bankovkami a mincami. Obchodníci a poskytovatelia služieb budú povinní v tomto období prijímať platby v oboch menách, avšak slovenská koruna sa bude sťahovať a vydávanie bude už len v eurách. Musí sa zabrániť tomu, aby sa z obchodov nestali zmenárne.

4.3.2 Štátom kontrolované prepočítavanie regulovaných cien

Reguláciu cien štátom zastrešuje v súčasnosti Úrad pre reguláciu sieťových odvetví. Jedine tento úrad bude zodpovedný za korektné prepočítavanie regulovaných cien. V tomto má štát nezastupiteľné postavenie, keďže dodávateľmi v týchto odvetviach sú monopoly, ktoré si na základe ich výhodného postavenia môžu diktovať ceny. Jedná sa najmä o dodávky elektrickej energie, zemného plynu, ropy a v neposlednom rade aj o vodné a stočné. Práve táto skupina položiek má v monitoringu spotrebiteľských cien / HISC / podľa stanovovania Eurostatu a Štatistického úradu Európskych spoločností vysokú váhu v celkovom spotrebiteľskom koši, t. j. 15. Tieto výdavky na bývanie súčasne s výdavkami na potraviny tvoria v Slovenskej republike podstatnú časť výdavkov všetkých domácností, a preto by tak mohli negatívnym spôsobom ovplyvniť aj konečnú infláciu v neprospech každého občana.

Týmto spôsobom môže štát počas prechodu na novú menu spolu s podnikateľským sektorom významne prispieť k udržaniu cenovej hladiny na prijateľnej úrovni, ktorá nebude poškodzovať obyčajných občanov. Keďže práve v minulosti často prispievali tieto regulované ceny k zvyšovaniu inflácie z dôvodu celosvetového zdražovania týchto komodít, vznikajú aj v súčasnosti obavy z ďalšieho zdražovania. Avšak ak aj naďalej budú tieto komodity zdražovať celoplošne, nemožno toto zdvíhanie cien pripísať prechodu na euro. Preto má štát záujem na správnom prepočítavaní týchto cien a bude sa ich snažiť udržať na súčasnej už aj tak vysokej úrovni pre slovenské obyvateľstvo.

Takisto štát deklaruje, že z jeho strany bude mať zavedenie eura na občanov cenovo a príjmovovo neutrálny charakter. Podľa jeho záväzku sa regulované ceny prepočítajú podľa presne stanoveného konverzného kurzu a takisto ceny, poplatky a mzdy vo verejnom sektore, ako aj všetky druhy dôchodkov, sociálnych dávok a daní, sa prepočítajú podľa Radou EÚ určeného konverzného kurzu alebo sa po prepočte budú zaokrúhľovať v prospech občana.

4.3.3 Dostatočne dôkladná informačná kampaň zo strany štátu

Keď sa na informačnú kampaň, ktorá predchádzala zavedeniu eura v členských štátoch eurozóny, pozrieme spätne, ne jeden z nás musí skonštatovať, že niektoré štáty neboli pripravené na prechod eura ani na minimálnej úrovni a tento prechod absolútne nezvládli. To sa odzrkadlilo aj na ostrých protestoch a štrajkoch, ktoré prebiehali v Grécku

a Taliansku a ktoré boli úplne namieste. Dôvodom bola veľmi slabá informovanosť ohľadom zavádzania novej meny, čo potvrdzuje aj fakt, že v týchto krajinách bola najvyššia intenzita vnímanej inflácie.

Korelácia medzi nedostatkom informácií a vysokou vnímanou infláciou, resp. dobrou informovanosťou a nižšou vnímanou infláciou sa ukázala presvedčivá najmä v prípadoch Fínska a Grécka. Podľa anketových prieskumov práve Fíni vykazovali najnižšiu hodnotu vnímanej inflácie spomedzi ostatných štátov eurozóny a dôvodom bola aj najvyššia informovanosť Fínov o príchode eura. Opačným príkladom bolo Grécko, kde sa situácia vyhrotila až do generálnych štrajkov a hlavným dôvodom bola obrovská verejná nespokojnosť s neúmerným zdražovaním, za čo do veľkej miery nesú zodpovednosť vládni činitelia Grécka.

Práve z týchto dvoch rozličných príkladov by sa mala poučiť aj vláda SR a zobrať si za svoj príklad Fínsko alebo Slovinsko, ktoré prebehlo na novú menu hladko a bez problémov. Ďalším pozitívnym príkladom môže byť Rakúsko, kde rakúski občania hodnotia euro ako stabilnú menu, pričom ju považujú za roveň japonskému jenu. 94 % všetkých obyvateľov Rakúska považuje nízku infláciu za mimoriadne dôležitý faktor od obdobia, kedy ich pôvodnú menu nahradilo euro. Popri Fínsku a Nemecku patrí Rakúsko medzi tri krajiny eurozóny s najnižšou mierou inflácie. Rakúska ekonomika má jednoznačný profit z prijatia eura, keďže reálny HDP vzrástol každoročne v priemere o 2,1 %, pričom tento rast od roku 2003 trvalo prevyšuje priemer celej eurozóny. Čo sa týka obávanej inflácie, počas piatich rokov od zavedenia eura zotrváva jej hladina pod priemerom 1,7 %, a to i napriek viacnásobnému zvýšeniu cien energií. Na týchto všetkých príkladoch môžeme vidieť, do akej miery môže slovenské obyvateľstvo profitovať z dostatočne podrobne realizovanej informačnej kampane a hlavne z prijatia samotného eura.

Hlavným cieľom informačnej kampane bude prispieť k hladkému a bezproblémovému prechodu Slovenska na používanie spoločnej meny euro tak, aby prechod na novú menu nespôsobil žiadne komplikácie a problémy predovšetkým obyvateľstvu.

Významnú úlohu v informačnej kampani smerom k občanom budú plniť okrem štátu aj mestá a obce. Zvýšená pozornosť sa bude venovať potenciálne senzitívnym skupinám, ako sú dôchodcovia, deti v školách, hendikepovaní a osamotene žijúci občania, ale aj nižšie vrstvy obyvateľstva, ktoré sú na negatívne zmeny cien obzvlášť citlivé.

Najdôležitejším posolstvom kampane bude informácia, že euro bude v SR zavedené dňom 1. 1. 2009, čo sa označuje aj ako Deň € a že všetci obyvatelia SR, všetky

podnikateľské aj iné subjekty a inštitúcie i všetky systémy musia byť už k tomuto dňu na používanie eura v hotovostnom i bezhotovostnom peňažnom styku plne pripravené.

Informačná kampaň nebude mať presvedčací, ale všeobecno-informačný a vzdelávací charakter. Podľa Národného plánu zavedenia eura v SR medzi jej najdôležitejšie úlohy bude patriť najmä:

- vysvetľovanie neopodstatnenosti očakávania cenového rastu inflácie nad jej bežný rámec, pričom pri zavedení eura nenastane žiadny rast cien, ktorý by bol spôsobený príchodom novej meny,
- zoznamovanie sa so systémom duálneho zobrazovania cien, ktorý doteraz fungoval ako najspoľahlivejší kontrolný mechanizmus, pričom zabraňoval skrytému zvyšovaniu cien,
- vysvetľovanie občanom, že od augusta 2008 bude cenový údaj v eurách slúžiť len ako informácia na postupné zoznamovanie sa s novou menou a obchody nie sú povinné ešte prijímať platby v eurách a ani v nich podľa zákona vydávať,
- zoznamovanie s konverzným kurzom, so systémom prepočtu cien, miezd, dôchodkov a ďalších príjmov, výdavkov a záväzkov z korún na eurá,
- zoznamovanie sa s eurovými bankovkami a mincami a ich ochrannými prvkami, vysvetľovanie, že eurové bankovky sú zo strany rubu i líca rovnaké a spoločné platné pre všetky krajiny eurozóny a že eurové mince sú z rubovej strany doplnené vlastnými národnými motívami a taktiež s nimi budeme môcť zaplatiť napr. v Nemecku, Fínsku a všetkých ostatných krajinách eurozóny
- oboznamovanie obyvateľov s tým, že v bezhotovostnom platobnom styku už prestáva koruna existovať 1. januára 2009, t. j. dňom €, ale v priebehu duálneho obehu sa budú pri platbách ešte prijímať v hotovosti slovenské bankovky a mince ako normálne zákonné platidlo, ale vydávať sa bude už len v eurách, čím sa postupne stiahnu všetky slovenské peniaze z obehu,
- po ukončení doby duálneho obehu si zostávajúce „zabudnuté“ slovenské bankovky a mince budú môcť obyvatelia zameniť za eurá už len v bankách a nie aj v obchodoch,

- informovanie o jednotlivých etapách harmonogramu zavádzania, o možnostiach, miestach a postupe pri výmene slovenskej meny za euro, o otváracích hodinách bánk v prvých dňoch výmeny obeživa.

4.3.4 Zainteresovanosť občana na vlastnej ochrane

Tak, ako sa štát bude podieľať na ochrane občana, môže k tomu pristúpiť svojím správaním i samotný občan, nakoľko môže veľkým podielom pomôcť štátnym orgánom, ktoré budú v období zavedenia eura a duálneho obehu vyvíjať zvýšené kontroly v oblasti monitorovania vývoja cien. Každý občan má k dispozícii veľa možností, ktorými sa môže podieľať na bezproblémovom a nekomplikovanom prechode na euro, a tým sa zároveň aj chrániť:

- venovať zvýšenú pozornosť informáciám o cenovom vývoji a naučiť sa rozoznávať, ktoré zvýšenia cien sú dôsledkom zavedenia eura a ktoré majú iné ako eurové príčiny (celosvetové zvyšovanie cien energií alebo potravín),
- zafixovať si v hlave referenčné, t. j. dlhodobo platné ceny pred zavedením eura, odložiť si z tohto obdobia účtenky a pokladničné bločky za svoje veľmi často sa opakujúce nákupy a výdavky a po zavedení eura tieto „staré“ výdavky porovnávať s „novými“,
- pozorne sledovať vývoj cien v období duálneho zobrazovania cien a naučiť sa informáciu duálnej ceny využívať,
- pri prvých platbách v eure, zväčša pri väčších nákupoch, uprednostniť pri kontrolných prepočtoch kalkulačku pred hrubým prepočtom naspamäť podľa zjednodušeného spotrebiteľmi skráteného konverzného kurzu, čím môžu sami seba okrádať,
- venovať pri nákupoch a výdavkoch dostatočnú pozornosť navonok drobným cenovým rozdielom u rôznych predajcov,
- na základe dlhodobejšieho pozorovania upozorniť štátne orgány na predajcov a firmy, ktorí bezdôvodne zvyšujú ceny.

Jedným dôležitým aspektom, na ktorý treba obzvlášť upozorniť, je nepreplácanie nákupov a prepitného za poskytnuté služby. Od začiatku sa naučiť si vážiť aj 1 a 2 eurové

centy, pretože v myslení mnohých občanov vyvolávajú ten istý pocit ako naše 10 a 20 halierniky. Avšak každý musí vidieť, že majú úplne inú reálnu hodnotu.

Tento problém osobitne prispel v krajinách eurozóny k pocitu „všeobecnej drahoty“, keďže ľudia si vytvorili od začiatku vnútorný pocit odporu k centom a pri platení nákupov nevyžadovali tieto drobné mince vydávať, čím si zbytočne nákupy predražovali vo svoj neprospech.

4.3.5 Konkurencia na lokálnych trhoch

Proti neočakávanému rastu cien v čase zavedenia eura môže významným spôsobom prispieť aj tento faktor. V súčasnosti môžeme predpokladať, že konkurencia na miestnych trhoch je dostatočne silná na to, aby zabránila tomuto riziku. Obchodníci sa môžu prikloniť k udržaniu alebo aj k znižovaniu cien, a tým zužitkovať euro na prilákanie nových zákazníkov so zámerom zvýšiť svoje doterajšie podiely na trhu.

Podľa jednotlivých krajín sa dopady eura na spotrebiteľské ceny rôznili. Rozdiely medzi krajinami sú vysvetlené najmä rozdielnou konkurenciou na miestnych trhoch, ktorá bola podmienená aj relatívnou odlišnosťou veľkých obchodných reťazcov a malých maloobchodných predajcov, ale taktiež prístup obchodníkov k cenám závisel od odlišnej situácie v dopyte v rôznych krajinách. Preto potom napríklad Francúzsko zaznamenalo zvýšenie inflácie v dôsledku zavedenia eura o 0,2 % a Holandsko až o 0,6 %. Významné pričinenie na tomto aspekte mala aj miestna konkurencia.

Aj z dôvodu slabej konkurencie v niektorých oblastiach podnikania dochádzalo k neobvyklému nárastu cien. Napríklad niektoré reštaurácie, kaviarne a kaderníctva vykázali enormný nárast cien, podobne ako opravovne áut, údržba domov, šport a oddych. Tieto nárasty sa pripisujú euru, v skutočnosti ale niektorí poskytovatelia služieb využili príležitosť príchodu eura k zvýšeniu cien, a to z dôvodu, že boli sústredení lokálne v susediacich prevádzkach so slabou konkurenciou.

4.4 Dopady eura na podnikateľské subjekty a jeho implikácia na tento sektor

Takisto ako aj spotrebitelia i podnikatelia sa obávajú prechodu svojho podniku na euro. Ich obavy vyplývajú z reálnych predpokladov, avšak pri rešpektovaní štátom nariadených opatrení môžu menovú konverziu zvládnuť bez problémov. Podľa prepočtov renomovanej finančnej inštitúcie predstavujú náklady pre každý podnik zhruba 0,75 % jeho ročného obratu, čo je vzhľadom na nadpriemerné i priemerné zisky niektorých podnikateľov absolútne finančne únosné a zvládnuteľné. Napriek tomu netreba podceňovať technickú prípravu, keďže euro bude znamenať rozsiahle zmeny, ktoré sa týkajú najmä oblasti vedenia účtovníctva a používania softvérových aplikácií pri každodennej prevádzke podniku. Treba počítať aj s jednorázovými nákladmi súvisiacimi s výmenou vybavenia podniku, ako sú pokladnice, rôzne automaty, ktoré s príchodom eura nebudú už použiteľné.

4.4.1 Prepočet cien tovarov a služieb podľa konverzného kurzu

V dôsledku zavedenia eura bude potrebné prepočítať z korún na eurá maloobchodné ceny všetkých tovarov a konečné ceny všetkých služieb jeden mesiac odo dňa vyhlásenia konverzného kurzu, ktorý sa stane záväzným pre všetky subjekty. Avšak od 1.1.2009 bude nutné prepočítavať konečné ceny z eura na koruny po dobu 1 roka, t. j. po dobu povinného duálneho zobrazovania cien. Spôsob prepočtu v prípade jeho nezvládnutia môže ohroziť konkurenčnú pozíciu podniku na trhu, oblasť cash-flow a v konečnom dôsledku aj celkový zisk podniku.

V rámci duálneho obehu sú obchodníci povinní prijímať slovenské koruny a vydávať eurá. Aby bol zjednodušený prechod, odporúča sa podnikateľskej sfére z verejných financií rozdistribúovať Euro kalkulačky, ktoré výrazne uľahčia prechod maloobchodníkom.

4.4.2 Riziká z omeškania prípravy na prechod na jednotnú menu

Takéto omeškanie bude znamenať zvýšený nápor na používanie podnikových zdrojov a následne môže byť dôsledkom ohrozenia samotnej existencie podniku. Tieto riziká sa týkajú najmä segmentu malých a stredných podnikov:

- ak konverzia nebude dostatočne rýchla, podnik stratí kontrolu nad svojimi financiami, preto na konvertovanie údajov týkajúcich sa účtovníctva, zákazníkov a dodávateľov zo starého do nového systému je potrebný dostatok času,

- ak podnik oneskorene kúpi nový softvér, pričom skoro každý nový softvér sa potrebuje prispôbiť konkrétnym podmienkam podniku, aby bol úplne vyhovujúci a používateľný, môže to spôsobiť nemále problémy v prevádzke,
- nový softvér nemusí byť zlučiteľný s už existujúcim hardvérovým vybavením podniku, preto treba softvér po určitú dobu testovať, aby sa prípadné zistené nedostatky mohli vykorigovať,
- v prípade týchto reálnych rizík môže mať podnik značné problémy s prijímaním a odosielaním faktúr, čo bude mať vplyv na cash-flow a to sa môže prejavíť v ohrození likvidity podniku,
- taktiež sa môžu vyskytnúť problémy s vyplácaním miezd zamestnancom, ale aj problémy so splácaním úverov veriteľom,
- treba sa vopred rozhodnúť, ak má podnik viac systémov, či budú tieto systémy konvertované naraz alebo sa budú meniť postupne jeden za druhým (napr. mzdový systém, ktorý bude treba konvertovať až ku koncu roka 2008),
- v niektorých prípadoch existuje možnosť aj dokúpenia tzv. „euro-nadstavby“, potom by podnik mohol mať menšie výdavky, ale tiež je nutné testovanie takéhoto nadstavbového softvéru kvôli zabezpečeniu, že oba softvéry dokážu spoločne bezchybne fungovať,
- pre podnik existuje ponuka fungovania tzv. duálneho systému, t. j. keď jeden systém bude aj naďalej istý čas fungovať v domácej mene a druhý bude paralelne spustený v novej mene (podnik sa týmto spôsobom môže postupne ako aj spotrebiteľ postupne preorientovávať na eurá),
- v súvislosti s rozhodnutím o type nového softvéru je potrebné zváženie, či podnik vedie účtovníctvo v prepojení s ostatnými systémami, ako sú systém zásobovania, mzdovej agendy a riadenia nákladov alebo dokonca vedie celú svoju evidenciu v prepojení so svojimi hlavnými obchodnými partnermi,
- pre podnik sa ukazuje aj možnosť zaobstarať si softvér, ktorý bude vykonávať operácie naraz v národnej i novej eurovej mene, alebo tzv. multi-menový softvér, ktorý bude realizovať operácie v neobmedzenom počte mien,

- je dôležité si uvedomiť podstatnú odlišnosť, a to, že zatiaľ čo „korunový softvér“ operuje s číselnými údajmi len s jednou desatinnou čiarkou, „euro-softvér“ operuje s dvomi desatinnými čiarkami, keďže rozdelenie základnej jednotky 1 EUR-a je na drobné centy.

Na vedenie podniku bude v čase prechodu na euro doliehať zvýšený nápor, keďže bude musieť:

- súbežne s riadením prechodu podniku na euro riadiť aj jeho chod v prechodnom období, keď bude v obehú ešte aj národná mena,
- zabezpečiť školenia a pravidelne dopĺňať informácie zamestnancom ohľadom novej meny,
- osobitne dozerať a kontrolovať preceňovanie produktov podľa presne určeného konverzného kurzu.

Ak sa podnik nezačne včas pripravovať na konverziu, môže mať zvýšené náklady súvisiace s prechodom, keďže nebude mať dost' času na preskúmanie ostatných lacnejších alternatív. Musí rátať aj s tým, že toto všetko sa bude uskutočňovať v krátkodobom horizonte, a preto bude nútený dočasne prijať nových zamestnancov na zvládnutie tohto náporu, čo mu síce vo veľkej miere uľahčí a urýchli prechod, ale aj zvýši ďalšie náklady.

4.4.3 Vzdelávacie aktivity

Úspešný prechod na euro bude závisieť od toho, ako podnikateľské subjekty v obchode a v službách, ale i v rámci dodávateľsko-odberateľských vzťahov zvládnu úlohy spojené s informovaním o prechode na novú menu. Dôležité bude zainteresovať zamestnancov prevádziek, keďže tí budú hlavnými aktérmi procesu pri styku so zákazníkmi. V záujme predchádzania poškodzovania meny bude potrebné vyškoliť personál v oblasti identifikovania falšných eur. Podnik tiež nesmie zabudnúť ani na školenia pre manažment a informovať svojich zahraničných obchodných partnerov o prechode na euro.

4.4.4 Prepočet a zaokrúhľovanie cien a položiek v účtovníctve

Účtovníctvo a účtovné závierky musia byť vykázané v korunách za rok 2008 a v eurách za rok 2009. Aby bolo možné porovnanie účtovných výkazov, účtovné závierky za rok 2008 sa musia prepočítať na eurá podľa presne stanoveného konverzného kurzu.

4.4.5 Prepočet základného imania a podielov na majetku

V súčasnosti je základné imanie veľkej väčšiny obchodných spoločností v SR denominované v korunách. Základné imanie ako aj jednotlivé podiely (akcie, obchodné podiely s. r. o., majetkové podiely družstiev) budú musieť byť prepočítané na eurá. Od vstupu do eurozóny sa budú hodnoty základného imania a podielov pokladať za hodnoty v eurách. Najväčší problém bude predstavovať prepočet v prípade majetkových cenných papierov, ak je samostatne stanovená hodnota jedného podielu (napr. akcia) i celková hodnota všetkých podielov (napr. základné imanie). Pri prepočte jednotlivých podielov je dovolené zaokrúhľovanie s vyššou presnosťou, teda až na 4 - 6 desatinných miest, aby celková prepočítaná hodnota základného imania bola rovná súčtu prepočítaných hodnôt jednotlivých podielov.

Rovnako bude potrebné skonvertovanie do meny euro aj v prípade finančných fondov, rezerv, opravných položiek, záväzkov, pohľadávok a iných majetkových hodnôt, ktoré znejú v súčasnosti na slovenské koruny.

Ak existujú v podniku historické dáta, ktoré potrebuje aj naďalej k svojej činnosti, táto konverzia musí byť vykonaná rovnakou metodikou a rovnakým systémom, inak môžu nastať neočakávateľné problémy.

4.4.6 Konkurencia maloobchodníkov v prihraničných regiónoch

Túto konkurenciu výraznejšie pociťtia najmä maloobchodné predajne v prihraničných regiónoch, lebo obe predajne budú svoj obchod realizovať v rovnakej mene. Keďže spotrebiteľ bude schopný priamo porovnávať ceny v rôznych štátoch, na základe toho sa rozhodne pre porovnateľný výrobok, ktorý bude pre neho samozrejme cenovo výhodnejší. Táto pozícia bude znamenať pre pružnejšie reagujúce podniky značnú konkurenčnú výhodu, čím si budú môcť prilákať nových zákazníkov.

Skúsenosti podnikov štátov eurozóny potvrdzujú, že v prípade včasnej prípravy na prechod eura a jej nepodcenenia, prebehol tento proces bez komplikácií. Je pochopiteľné, že prechod pre podnik bude znamenať aj určité náklady, avšak toto všetko môže byť vyvážené pozitívom vstupu do eurozóny, ku ktorému patrí plné využitie potenciálu jednotného trhu so spoločnou menou a z toho sa naskytujú pre podnik aj príležitosti na získanie si nových zákazníkov. Ďalšou nespornou výhodou, ktorú bude mať každý štát,

ktorý vstúpi do menovej únie, je „odpadnutie“ nákladov na konverziu na inú menu v prípade obchodu s ďalšími členskými štátmi eurozóny.

Aj keď pôjde o proces, ktorý bude náročný po technickej i finančnej stránke, v prípade jeho nepodcenenia a pripravenia sa naň, by nemal našim podnikateľským subjektom spôsobiť príliš veľké problémy a v konečnom ponímaní bude nová mena euro pre nich prínosom.

5 ZÁVER

Tým, že Slovenská republika vstúpila spolu s ostatnými 9 krajinami strednej a východnej Európy 1.5.2004 do Európskej únie, síce rozšírila jednotnú Európu, ale podstatou je, že každý štát, ktorý už patrí do EÚ, sa musí raz začleniť do Hospodárskej a menovej únie a prijať jednotnú menu euro. Ide len o dočasnú výnimku, tzv. derogáciu, ktorú predstavitelia Európskej únie udelia členovi, ktorý ešte nie je pripravený na vstup do HMÚ.

Nášmu malému Slovensku, pravdepodobne, bude táto výnimka odňatá, čím sa staneme plnoprávnymi aktérmi jednotnej menovej únie a politiky. 1.1.2009, zdá sa, nastane aj pre nás optimálny časový horizont, v ktorom sa staneme členmi HMÚ.

Cieľom mojej bakalárskej práce bolo zhodnotiť vývoj našej ekonomiky v priebehu niekoľko za sebou idúcich rokov a na základe analýzy posúdiť, či sme naozaj pripravení vstúpiť do jednotnej menovej únie. Zároveň bolo mojou úlohou analyzovať možné riziká, ktoré nám vstup do menovej únie so sebou určite prináša. Zamerala som sa predovšetkým na oblasť cenového vývoja, pretože vzhľadom na nižšiu životnú úroveň obyvateľov Slovenska oproti priemeru Európskej únie bude tento faktor brať náš občan oveľa emotívnejšie a vnímavejšie ako občan menovej únie, ktorý je kategoricky zaradený medzi priemer.

Keďže sme splnili všetky nominálne konvergenčné kritériá, zostáva nám už len počkať si na júl, pretože tu sa rozhodne o definitívnom prijatí, či neprijatí Slovenska do menovej únie a o zafixovaní konverzného kurzu, ktorým sa budú preratúvať slovenské koruny na eurá. Pochopiteľne, bolo by pre nás najlepším možným riešením, keby sa kurz našej koruny vyšplhal na čo najvyššiu hranicu, ale zase nemôžeme zabúdať na to, že kurz sa má posilňovať reálnym rovnovážnym spôsobom, čo bude svedčiť o našom postupnom napredovaní, zblížovaní a nakoniec i úplnom zladení sa s ekonomikou členských štátov eurozóny.

Na záver môžeme skonštatovať, že euro samo nie je žiadnym zdrojom inflácie, ale to, či bude „zdrojom“ inflácie u nás, záleží predovšetkým na kvalitnej informačnej kampani a na dôsledných kontrolách zo strany štátu. Ale na druhej strane si treba uvedomiť, že aj keď nám euro ovplyvní len minimálne cenovú hladinu, postupne sa budeme musieť i tak prispôbovať cenovej hladine Európskej únie, pričom nám samozrejme budú rásť adekvátne i reálne mzdy. Ostáva nám len veriť, že naši obchodníci nezneužijú konverziu meny na nekalé praktiky a „neznechutia“ tak perspektívnu jednotnú menu euro slovenským občanom.

6 POUŽITÁ LITERATÚRA

- 1. ANUAL REPORT 2006. Rakúšania si na euro zvykli a darí sa im s ním dobre.** In Biatec, 2007, č. 10, s. 24-25. ISSN 1335-0900.
- 2. BOSKOVIČOVÁ, R. – SCHLOSSER, G. 2008. Euro – spoločná európska mena.** In Biatec, 2008, č. 4, s. 2-3. ISSN 1335-0900.
- 3. DE GRAUWE, P. 2004. Economics of monetary union.** Fifth edition. Oxford: Oxford University Press, 2004. 458 s. ISBN 0-19-925651-9.
- 4. ECB 2008. Convergence report 2008.** Frankfurt n. M.: ECB, 2008, 20 s. ISSN 1725-9452.
- 5. ECB 2006. Convergence report 2006.** Frankfurt n. M.: ECB, 2006, 244 s. ISSN 1725-9452.
- 6. ECB 2006. Eurosystem. Európsky systém centrálnych bánk.** Frankfurt n. M.: Konzept Verlagsgesellschaft, 2006, 34 s. ISBN 92-9181-946-8.
- 7. ECB 2006. Uskutočňovanie menovej politiky v eurozóne.** Frankfurt n. M.: ECB, 2006, 109 s. ISSN 1830-2769.
- 8. EURÓPSKA KOMISIA 2005. Euro v rozšírenej Európskej únii.** Brusel: Európska komisia, 2005, 4 s. KC-65-05-319-SK-D.
- 9. EURÓPSKA KOMISIA 2007. Jedna mena pre jednu Európu. Cesta k euru.** Brusel: Európska komisia, 2007, 20 s. KC-76-06-083-SK-C.
- 10. EURÓPSKA KOMISIA 2006. Spôsobilosť euro nárast cien? Vnímanie a skutočnosť.** Brusel: Európska komisia, 2006, 4 s. KC-70-05-956-SK-D.
- 11. EURÓPSKA KOMISIA 2006. Stručná príručka o eure.** Brusel: Európska komisia, 2006, 4 s. KC-76-06-269-SK-C.

- 12. EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR 2006. Rozšírenie európskej menovej únie**, ECO 161: Zborník z konferencie. Brusel: Európsky hospodársky a sociálny výbor, 2006. s. 5-7.
- 13. FIGEL, J. – ADAMIŠ, M. 2004. Slovensko na ceste do Európskej únie. Kapitoly a súvislosti.** Bratislava: Zastúpenie Európskej komisie v SR, 2004, 176 s. ISBN 80-89102-07-7.
- 14. GERDESMEIER, D. 2005. Cenová stabilita: Prečo je dôležitá aj pre Teba?** Frankfurt n. M.: ECB, 2005, 90 s. ISBN 92-9181-795-3.
- 15. GERTLER, P. 2003. Aplikačné aspekty teórie optimálnej menovej oblasti na Európsku menovú úniu.** In International Business Cooperation, 2003, č. 2, s. 28, ISSN 1336-2828.
- 16. JANKŮ, M. - SVOBODOVÁ, A. 1999. Evropská unie: Evropské právné prostředí.** Praha: Computer Press, 1999, 139 s. ISBN 80-7226-197-5.
- 17. KOHÚTIKOVÁ, E. 2008. Kurz eura sa nikdy nezmení?** In Život, 2008, č. 20, s. 86. ISSN 0139-6323.
- 18. KOMÍNKOVÁ, Z. 2005. Inflačné riziká zavedenia eura v SR a ako im čeliť.** In Biatec, 2005, č. 6-7, s. 2, ISSN 1335-0900.
- 19. LALINSKÝ, T. - ŠUSTER, M. - ZEMAN, J. 2007. Konvergencia, synchronizácia cyklov a symetria šokov.** In Biatec, 2007, č. 7, s. 2-9. ISSN 1335-0900.
- 20. MF SR 2005. Konvergenčný program Slovenska na roky 2005-2010.** Bratislava: MF SR, 2005, 76 s.
- 21. NBS 2004. Menový program NBS do roku 2008.** Bratislava: NBS, 2004, 48 s.
- 22. NBS, MF SR 2007. Národný plán zavedenia eura v SR.** Bratislava: NBS, 2007, 90 s.

- 23. ODBOR VÝSKUMU NBS 2006. Odhad možných vplyvov zavedenia eura na podnikateľský sektor.** Bratislava: NBS, 2006, 57 s.
- 24. OTELLI, M. 1999. Ako funguje Európska únia?** Bratislava: Delegácia Európskej komisie v SR, 1999, 30 s. ISBN 80-968152-0-2.
- 25. OTELLI, M. 1999. Euro prichádza.** Bratislava: Delegácia Európskej komisie v SR, 1999, 15 s. ISBN 80-968152-1-0.
- 26. REICHBAUER, O. 2004. EÚ pre každého.** Bratislava: Eurolitera, 2004, 155 s. ISBN 80-968520-8-6.
- 27. SIPKO, J. 1999. Európska menová únia a euro.** Bratislava: Elita, 1999, 427 s. ISBN 80-8044-061-1.
- 28. SIPKO, S. 2004. Slovensko a Európska únia. Hospodárska a menová únia.** Bratislava: Ševt, a. s., 2004, 46 s. ISBN 80-88707-60-9.
- 29. SZOVICS, P. – DUBAYOVÁ, M. 2006. Sú obyvatelia Slovenska informovaní o zavedení eura?** In Biatic, 2006, č. 8, s. 16-17, ISSN 1335-0900.
- 30. ŠÍBL, D. 1998. Európska únia.** Bratislava: Sprint, 1998, 188 s. ISBN 80-88848-05-9.
- 31. ŠÍBL, D. 1999. Európska únia – od Schumanovej deklarácie k Amsterdamskej zmluve.** Bratislava: Eurounion, 1999, 52 s. ISBN 80-889-84-06-8.
- 32. ŠÍBL, D. 1998. Európska únia – naša brána do 3. tisícročia.** Bratislava: Ekonóm, 1998, 96 s. ISBN 80-225-1029-7.
- 33. TASR 2006. Euro nám neublíži.** 2006 [cit. 2006-10-25], <http://aktualne.centrum.sk/ekonomika/clanek.phtml?id=296830>.
- 34. TLAČOVÁ SPRÁVA EURÓPSKEJ KOMISIE 2007. Prechod Slovinska na euro-jasný úspech.** In Biatic, 2007, č. 5, s. 30. ISSN 1335-0900.

35. ZLÝ, B. 1997. Evropská unie a integrační procesy od A až do Z. Ostrava: MONTANEX, a. s., 1997, 107 s. ISBN 80-85780-86-0.

36. WEIDENFELD, W. – WESSELS, W. 1997. Európa od A do Z: Sprievodca európskou integráciou. Brusel: Európska komisia, 1997, 272 s. ISBN 80-88848-40-7.

7 PRÍLOHY

- 7.1 Mapa členov HMÚ, členov EÚ, ktorí majú dočasnú výnimku a členov, ktorí ešte odmietajú prijať euro
- 7.2 Vývoj inflácie v eurozóne od sedemdesiatych rokov
- 7.3 Vývoj výmenného kurzu slovenskej koruny voči euru a voči doláru
- 7.4 Ekonomický rast SR do roku 2013
- 7.5 Euro mince

OBSAH

ÚVOD.....	8
1 PREHĽAD O SÚČASNOM STAVE RIEŠENEJ PROBLEMATIKY.....	9
2 CIEĽ PRÁCE.....	16
3 METODIKA PRÁCE.....	17
4 VLASTNÁ PRÁCA.....	19
4.1 Nominálna a reálna konvergencia slovenskej ekonomiky.....	19
4.1.1 Kritérium cenovej stability.....	19
4.1.2 Kritérium fiškálneho vývoja.....	23
4.1.3 Kritérium stability výmenného kurzu.....	26
4.1.4 Kritérium dlhodobej úrokovej miery.....	28
4.1.5 Reálna konvergencia slovenskej ekonomiky.....	31
4.2 Činitele, ktoré sa môžu podieľať na zvyšovaní inflácie po vstupe Slovenskej republiky do eurozóny 1.1.2009.....	35
4.2.1 Predikcie rizík zrýchlenia nárastu inflácie v období začiatkov po prijatí eura.....	35
4.2.2 Predikcie rizík zrýchlenia nárastu inflácie z dlhodobejšieho hľadiska.....	39
4.3 Dopady eura na občana a jeho ochrana v čase vstupu SR do eurozóny.....	41
4.3.1 Duálne, t. j. podvojný zobrazovanie cien.....	41
4.3.2 Štátom kontrolované prepočítavanie regulovaných cien.....	45
4.3.3 Dostatočne dôkladná informačná kampaň zo strany štátu.....	45
4.3.4 Zainteresovanosť občana na vlastnej ochrane.....	48
4.3.5 Konkurencia na lokálnych trhoch.....	49
4.4 Dopady eura na podnikateľské subjekty a jeho implikácia na tento sektor.....	50
4.4.1 Prepočet cien tovarov a služieb podľa konverzného kurzu.....	50
4.4.2 Riziká z omeškania prípravy na prechod na jednotnú menu.....	50
4.4.3 Vzdelávacie aktivity.....	52
4.4.4 Prepočet a zaokrúhľovanie cien a položiek v účtovníctve.....	52
4.4.5 Prepočet základného imania a podielov na majetku.....	53
4.4.6 Konkurencia maloobchodníkov v prihraničných regiónoch.....	53
5 ZÁVER.....	55
6 POUŽITÁ LITERATÚRA.....	56
7 PRÍLOHY.....	60

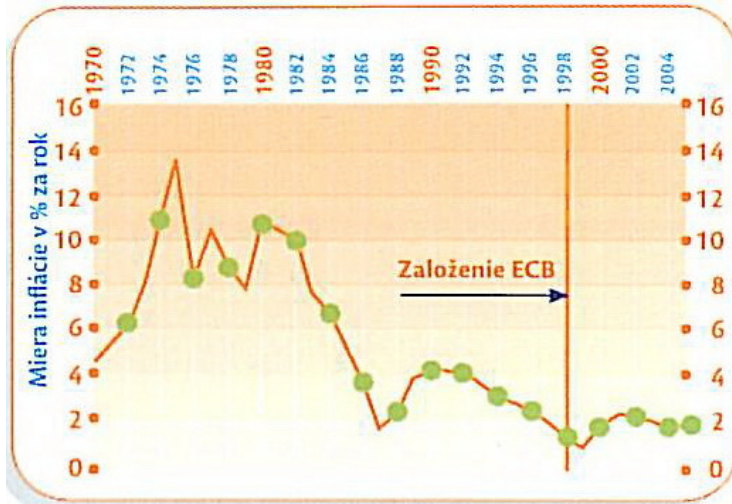
7.1 Mapa členov HMÚ, členov EÚ, ktorí majú dočasnú výnimku a členov, ktorí ešte odmietajú prijať euro

Obrázok 1 Mapa členov HMÚ, členov EÚ s dočasnou výnimkou a členov, ktorí ešte odmietajú prijať euro

7.2 Vývoj inflácie v eurozóne od sedemdesiatych rokov

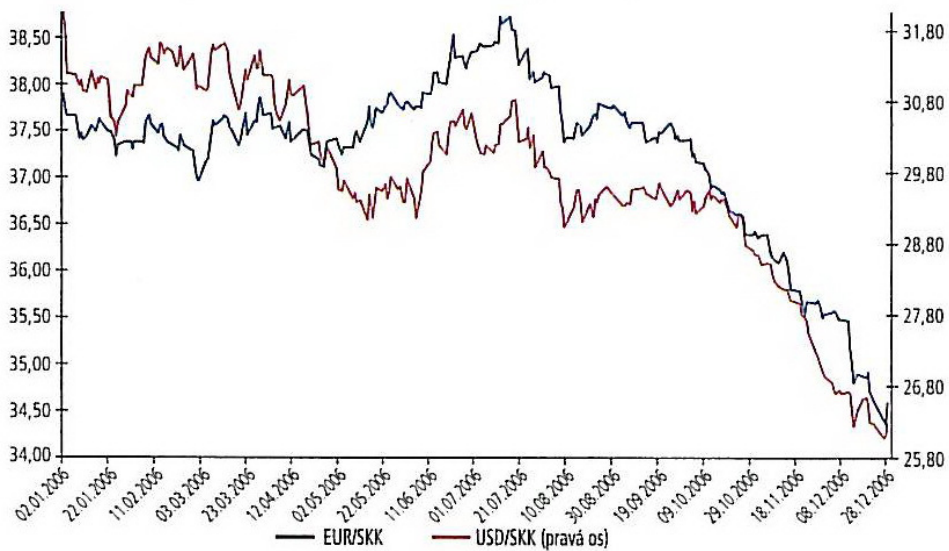
Graf 7 Vývoj inflácie v eurozóne od sedemdesiatych rokov

Zdroj: údaje Eurostatu a ECB

7.3 Vývoj výmenného kurzu slovenskej koruny voči euru a voči doláru

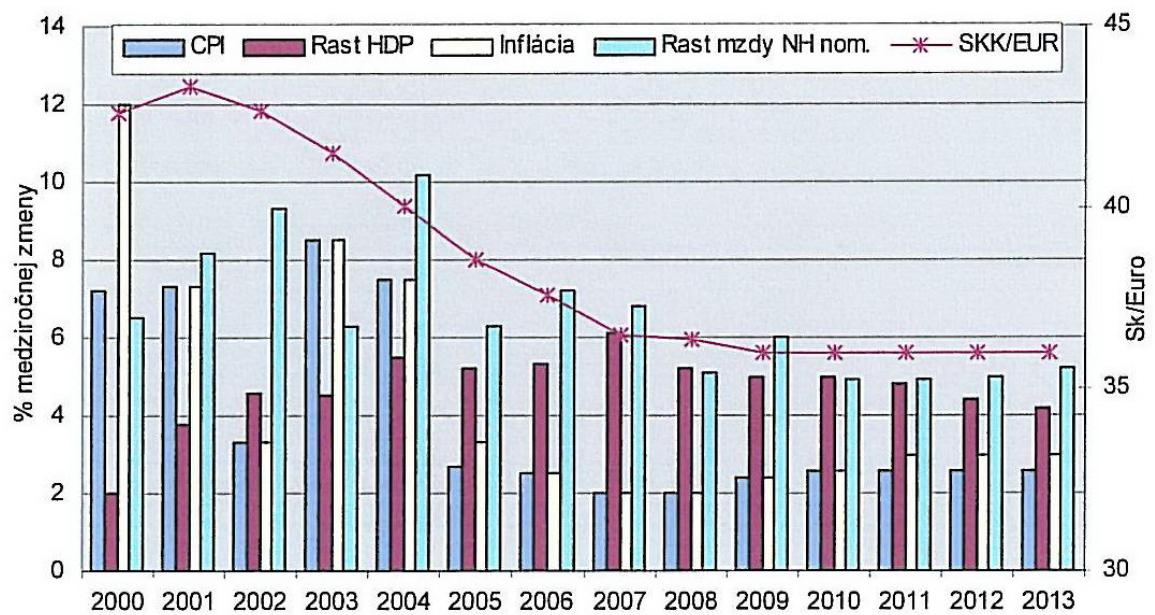
Graf 8 Vývoj slovenskej koruny voči euru a voči doláru

Zdroj: Bloomberg

7.4 Ekonomický rast SR do roku 2013

Graf 9 Ekonomický rast SR do roku 2013

Zdroj: NBS

7.5 Euro mince

Tabuľka 10 Slovenské euro mince

Nominálna hodnota - líce	Nominálna hodnota - rub	Znázornenie
		Dvojkriž na trojvrší
		Dvojkriž na trojvrší
		Bratislavský hrad

		Bratislavský hrad
		Bratislavský hrad
		Kriváň
		Kriváň
		Kriváň

Zdroj: NBS, Euroinfo